

# Дүртенче чакырылыш Татарстан Республикасы Азнакай район Советы КАРАРЫ

Азнакай шәһәре

№ 171-19

«12» октябрь 2022 ел

Татарстан Республикасы Азнакай муниципаль районында бюджет процессы турында нигезләмәне раслау хакында

Россия Федерациясе Бюджет кодексы, "Россия Федерациясендә жирле үзидарәне оештыруның гомуми принциплары турында" 2003 елның 6 октябрэндәге 131-ФЗ номерлы федераль закон, "Азнакай муниципаль районы" муниципаль берәмлеге уставы нигезендә

Татарстан Республикасы Азнакай район Советы **карап итә:**

1. Татарстан Республикасы Азнакай муниципаль районында бюджет процессы турындагы Нигезләмәне элге карарга кушымта нигезендә расларга. 2. Гамәлдән чыккан дип танырга:

- Татарстан Республикасы Азнакай район Советының 2008 елның 22 сентябрэндәге 203-28 номерлы «Азнакай муниципаль районында бюджет процессы турында» нигезләмә хакында» карары;

- Татарстан Республикасы Азнакай район Советының 2008 елның 22 сентябрэндәге 203-28 номерлы карары белән расланган, Татарстан Республикасы Азнакай район Советының 2008 елның 25 декабрэндәге 231-33 номерлы «Азнакай муниципаль районында бюджет процессы турында» нигезләмәгә үзгәрешләр кертү хакында» карары;

- Татарстан Республикасы Азнакай район Советының 2008 елның 22 сентябрэндәге 203-28 номерлы карары белән расланган, Татарстан Республикасы Азнакай район Советының 2009 елның 23 июлендәге 289-39 номерлы «Азнакай муниципаль районында бюджет процессы турында» нигезләмәгә үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү хакында» (2008 елның 25 декабрэндәге 231-33 номерлы карарына кертергән үзгәрешләрне исәпкә алып);

- Татарстан Республикасы Азнакай район Советының 2008 елның 22 сентябрэндәге 203-28 номерлы карары белән расланган, Татарстан Республикасы Азнакай район Советының 2009 елның 11 декабрэндәге 306-42 номерлы «Азнакай муниципаль районында бюджет процессы турында» нигезләмәгә үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү хакында» (2008 елның 25 декабрэндәге 231-33 номерлы, 2009 елның 23 июлендәге 289-39 номерлы карарларга кертелгән үзгәрешләрне исәпкә алып) карары;

- Татарстан Республикасы Азнакай район Советының 2008 елның 22 сентябрэндәге 203-28 номерлы карары белән расланган, Татарстан Республикасы Азнакай район Советының 2010 елның 11 декабрэндәге 5-2 номерлы «Азнакай муниципаль районында бюджет процессы турында» Нигезләмәгә үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү хакында» (2008 елның 25 декабрэндәге 231-33 номерлы, 2009

елның 23 июлендәге 289-39 номерлы, 2009 елның 306-42 номерлы карарлар белән кертелгән үзгәрешләрне исәпкә алып) карары;

- Татарстан Республикасы Азнакай район Советының 2008 елның 22 сентябрэндәге 203-28 номерлы карары белән расланган, Татарстан Республикасы Азнакай район Советының 2011 елның 20 апрелендәге 42-8 номерлы «Азнакай муниципаль районында бюджет процессы турында» нигезләмәгә үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү хакында» (2008 елның 25 декабрэндәге 231-33 номерлы, 2009 елның 23 июлендәге 289-39 номерлы, 2009 елның 11 декабрэндәге 306-42 номерлы, 2010 елның 11 ноябрэндәге 5-2 номерлы карарлар белән кертелгән үзгәрешләрне исәпкә алып) карары;

- Татарстан Республикасы Азнакай район Советының 2008 елның 22 сентябрэндәге 203-28 номерлы карары белән расланган, Татарстан Республикасы Азнакай район Советының 2013 елның 22 октябрэндәге 264-37 номерлы «Азнакай муниципаль районында бюджет процессы турында» нигезләмәгә үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү хакында» (25.12.2008 №231-33, 23.07.2009 №289-39, 11.12.2009 №306-42, 11.11.2010 №5-2, 20.04.2011 №42-8 номерлы карарлар белән кертелгән үзгәрешләрне исәпкә алып) карары;

- Татарстан Республикасы Азнакай район Советының 2008 елның 22 сентябрэндәге 203-28 номерлы карары белән расланган, Татарстан Республикасы Азнакай район Советының 2014 елның 12 августындагы 314-45 номерлы «Азнакай муниципаль районында бюджет процессы турында» нигезләмәгә үзгәрешләр кертү хакында» (караы 25.12.2008 №231-33, 23.07.2009 №289-39, 11.12.2009 №306-42, 11.11.2010 №5-2, 20.04.2011 №42-8, 22.10.2013 №264-37 номерлы карарлар белән кертелгән үзгәрешләрне исәпкә алып) карары;

- Татарстан Республикасы Азнакай район Советының 2008 елның 22 сентябрэндәге 203-28 номерлы карары белән расланган, 2015 елның 21 октябрэндәге 10-2 номерлы Татарстан Республикасы Азнакай район Советының «Азнакай муниципаль районында бюджет процессы турында» нигезләмәгә үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү хакында» (25.12.2008 №231-33, от 23.07.2009 №289-39, от 11.12.2009 №306-42, от 11.11.2010 №5-2, от 20.04.2011 №42-8, от 22.10.2013 №264-37, от 12.08.2014 №314-45 каралра редакциясендә) һәм 2016 елга Азнакай муниципаль районы бюджеты проектын төзү һәм раслау үзенчәлекләре турында» карары ;

- Татарстан Республикасы Азнакай район Советының 2008 елның 22 сентябрэндәге 203-28 номерлы карары белән расланган, Татарстан Республикасы Азнакай район Советының 2017 елның 09 ноябрэндәге 152-22 номерлы «Азнакай муниципаль районында бюджет процессы турында» нигезләмәгә үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү хакында» (25.12.2008 №231-33, 23.07.2009 №289-39, 11.12.2009 №306-42, 11.11.2010 №5-2, 20.04.2011 №42-8, 22.10.2013 №264-37, 12.08.2014 №314-45, 21.10.2015 №10-2 карарлар редакциясендә) карары;

- Татарстан Республикасы Азнакай район Советының 2008 елның 22 сентябрэндәге 203-28 номерлы карары белән расланган, Татарстан Республикасы Азнакай район Советының 2019 елның 20 августындагы 273-38 номерлы «Азнакай муниципаль районында бюджет процессы турында» нигезләмәгә үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү хакында» (25.12.2008 №231-33, 23.07.2009 №289-39, 11.12.2009 №306-42, 11.11.2010 №5-2, 20.04.2011 №42-8, 22.10.2013 №264-37, 12.08.2014 №314-45, 21.10.2015 №10-2, 09.11.2017 №152-22 карарлар редакциясендә) карары;

- Татарстан Республикасы Азнакай район Советының 2008 елның 22 сентябрэндәге 203-28 номерлы карары белән расланган, Татарстан Республикасы Азнакай район Советының 2019 елның 22 октябрэндәге 289-39 номерлы «Азнакай муниципаль районында бюджет процессы турында» нигезләмәгә үзгәрешләр һәм өстәмәләр кергү хакында» (25.12.2008 №231-33, 23.07.2009 №289-39, 11.12.2009 №306-42, 11.11.2010 №5-2, 20.04.2011 №42-8, 22.10.2013 №264-37, 12.08.2014 №314-45, 21.10.2015 №10-2, 09.11.2017 №152-22, 20.08.2019 №273-38 карарлар редакциясендә) карары;

- Татарстан Республикасы Азнакай район Советының 2008 елның 22 сентябрэндәге 203-28 номерлы карары белән расланган, Татарстан Республикасы Азнакай район Советының 2020 елның 12 мартындагы 325-45 номерлы «Азнакай муниципаль районында бюджет процессы турында» нигезләмәгә үзгәрешләр һәм өстәмәләр кергү хакында» (25.12.2008 №231-33, 23.07.2009 №289-39, 11.12.2009 №306-42, 11.11.2010 №5-2, 20.04.2011 №42-8, 22.10.2013 №264-37, 12.08.2014 №314-45, 21.10.2015 №10-2, 09.11.2017 №152-22, 20.08.2019 №273-38, 22.10.2019 №289-39 карарлар редакциясендә) карары;

- Татарстан Республикасы Азнакай район Советының 2008 елның 22 сентябрэндәге 203-28 номерлы карары белән расланган, Татарстан Республикасы Азнакай район Советының 2020 елның 16 июнендәге 352-47 номерлы «Азнакай муниципаль районында бюджет процессы турында» нигезләмәгә үзгәрешләр һәм өстәмәләр кергү хакында» (25.12.2008 №231-33, 23.07.2009 №289-39, 11.12.2009 №306-42, 11.11.2010 №5-2, 20.04.2011 №42-8, 22.10.2013 №264-37, 12.08.2014 №314-45, 21.10.2015 №10-2, 09.11.2017 №152-22, 20.08.2019 №273-38, 22.10.2019 №289-39, 12.03.2020 №325-45 карарлар редакциясендә) карары;

- Татарстан Республикасы Азнакай район Советының 2008 елның 22 сентябрэндәге 203-28 номерлы карары белән расланган, Татарстан Республикасы Азнакай район Советының 2020 елның 14 декабрэндәге 21-3 номерлы «Азнакай муниципаль районында бюджет процессы турында» нигезләмәгә үзгәрешләр һәм өстәмәләр кергү хакында» (25.12.2008 №231-33, 23.07.2009 №289-39, 11.12.2009 №306-42, 11.11.2010 №5-2, 20.04.2011 №42-8, 22.10.2013 №264-37, 12.08.2014 №314-45, 21.10.2015 №10-2, 09.11.2017 №152-22, 20.08.2019 №273-38, 22.10.2019 №289-39, 12.03.2020 №325-45, 16.06.2020 №352-47 карарлар редакциясендә) карары;

- Татарстан Республикасы Азнакай район Советының 2008 елның 22 сентябрэндәге 203-28 номерлы карары белән расланган, Татарстан Республикасы Азнакай район Советының 2021 елның 26 августындагы 66-9 номерлы «Азнакай муниципаль районында бюджет процессы турында» нигезләмәгә үзгәрешләр һәм өстәмәләр кергү хакында» (25.12.2008 №231-33, 23.07.2009 №289-39, 11.12.2009 №306-42, 11.11.2010 №5-2, 20.04.2011 №42-8, 22.10.2013 №264-37, 12.08.2014 №314-45, 21.10.2015 №10-2, 09.11.2017 №152-22, 20.08.2019 №273-38, 22.10.2019 №289-39, 12.03.2020 №325-45, 16.06.2020 №352-47, 14.12.2020. №21-3 карарлар редакциясендә) карары;

- Татарстан Республикасы Азнакай район Советының 2008 елның 22 сентябрэндәге 203-28 номерлы карары белән расланган, Татарстан Республикасы Азнакай район Советының 2021 елның 26 октябрэндәге 84-11 номерлы «Азнакай муниципаль районында бюджет процессы турында» нигезләмәгә үзгәрешләр һәм өстәмәләр кергү хакында» (25.12.2008 №231-33, 23.07.2009 №289-39, 11.12.2009 №306-42, 11.11.2010 №5-2, 20.04.2011 №42-8, 22.10.2013 №264-37, 12.08.2014

№314-45, 21.10.2015 №10-2, 09.11.2017 №152-22, 20.08.2019 №273-38, 22.10.2019 №289-39, 12.03.2020 №325-45, 16.06.2020 №352-47, 14.12.2020. №21-3, 26.08.2021 №66-9 карарлар редакциясендә) карары;

- Татарстан Республикасы Азнакай район Советының 2008 елның 22 сентябрэндәге 203-28 номерлы карары белән расланган, Татарстан Республикасы Азнакай район Советының 2022 елның 14 апрелендәге 130-16 номерлы «Азнакай муниципаль районында бюджет процессы турында» нигезләмәгә үзгәрешләр кергү хакында» (25.12.2008 №231-33, 23.07.2009 №289-39, 11.12.2009 №306-42, 11.11.2010 №5-2, 20.04.2011 №42-8, 22.10.2013 №264-37, 12.08.2014 №314-45, 21.10.2015 №10-2, 09.11.2017 №152-22, 20.08.2019 №273-38, 22.10.2019 №289-39, 12.03.2020 №325-45, 16.06.2020 №352-47, 14.12.2020. №21-3, 26.08.2021 №66-9, 26.10.2021 №84-11 карарлар редакциясендә) карары.

3. Әлеге карарны Татарстан Республикасы хокукый мәгълүматының рәсми порталында түбәндәге веб-адрес буенча бастырырга: <http://pravo.tatarstan.ru>. һәм Интернет мәгълүмат-телекоммуникация челтәрендә Азнакай муниципаль районының рәсми сайтында урнаштырырга: <http://aznakayevo.tatarstan.ru>.

4. Әлеге карарның үтәлешен тикшереп торуны бюджет, финанс, салымнар һәм икътисад буенча даими комиссиягә йөкләргә.

Председатель

М.З. Шәйдуллин

Татарстан Республикасы Азнакай муниципаль районында  
бюджет процессы турында нигезләмә

1 бүлек. Гомуми нигезләмәләр

1 статья . Бюджет процессының хокукый нигезе

1. Татарстан Республикасы Азнакай муниципаль районында (алга таба - Нигезләмә, район) бюджет процессы турындагы нигезләмә Россия Федерациясе Конституциясе, Татарстан Республикасы Конституциясе, Россия Федерациясе Бюджет кодексы (алга таба - Россия Федерациясе БК), Татарстан Республикасы Бюджет кодексы (алга таба - Татарстан Республикасы БК), 2003 елның 06 октябрдәге 131-ФЗ номерлы “Россия Федерациясендә жирле үзидарәне оештыруның гомуми принциплары турында” Федераль закон, “Татарстан Республикасында жирле үзидарә турында” 2004 елның 28 июлендәге 45-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законы, “Азнакай муниципаль районы” муниципаль берәмлеге уставы (алга таба - район уставы), Россия Федерациясе бюджет законнарының башка нормалары нигезендә эшләнган.

2. Әлеге Нигезләмәдә кулланыла торган терминнар һәм төшенчәләр әлеге статьяның 1 өлешендә күрсәтелгән норматив актлардагы мәгънәсендә кулланыла.

2 статья . Район бюджетының хокукый рәвеше

Азнакай муниципаль районы бюджеты (алга таба - район бюджеты) Азнакай муниципаль районы Советы карары формасында эшләнә һәм раслана (алга таба - район Советы).

Район бюджеты өч елга - чираттагы финанс елына һәм план чорына төзелә һәм раслана.

Район бюджеты проектын төзү Азнакай муниципаль районы Башкарма комитеты (алга таба - районның башкарма комитеты) билгеләгән тәртиптә, РФ БК нигезендә һәм аның таләпләрен үтәү белән кабул ителә торган район Советының хокукый актларында билгеләнгән тәртиптә гамәлгә ашырыла.

Район Советының район бюджеты турындагы карары чираттагы финанс елының 1 гыйнварыннан үз көченә керә һәм, әгәр район бюджеты турындагы карарда башкасы каралмаган булса, финанс елының 31 декабренә кадәр гамәлдә була.

3 статья . Бюджет классификациясе

1. Район бюджетын төзү һәм үтәү, бюджет (бухгалтерлык) исәбен алып бару, бюджет (бухгалтерлык) һәм башка финанс хисаплылыгын төзү Россия

Федерациясендә билгелэнгән бюджет классификациясе нигезендә гамәлгә ашырыла.

2. «Татарстан Республикасы Азнакай муниципаль районының Финанс-бюджет палатасы» муниципаль казна учреждениесе (алга таба - Финанс-бюджет палатасы) төп администраторлары жирле үзидарә органнары һәм (яисә) алар карамагындагы казна учреждениеләре булган керемнәр төрләре буенча подваллар кодлары исемлеген раслый.

Район бюджетының төп бүлүчеләре исемлеге чыгымнарның ведомство структурасы составында район бюджеты турында район Советы карары белән билгеләнә.

Район бюджеты чыгымнарының бүлекләре, бүлекчәләре, максатчан статьялары (муниципаль программалар һәм эшчәнлекнең программага карамаган юнәлешләре), төркемнәре (төркемнәре һәм төркемнәре) һәм төркемнәре исемлеге район бюджеты чыгымнарының ведомство структурасы составында район бюджеты турында карары белән йә РФ БК билгеләгән очракларда район бюджетының жыелма бюджет язмасында раслана.

2003 елның 6 октябрәндәге 131-ФЗ номерлы «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принципнары турында»гы Федераль законның 26.1 статьясында каралган инициативалы проектка районның жирле үзидарә органнары тарафыннан хупланган һәр гавами норматив йөкләмәсенә, бюджетара трансфертка, инициативалы проектка бюджетлар чыгымнары классификациясенә уникаль кодлары бирелә.

Район бюджеты чыгымнарының максатчан статьялары исемлеге һәм кодлары район бюджетының үтәлешен төзүне һәм оештыруны гамәлгә ашыручы финанс-бюджет палатасы тарафыннан билгеләнә, әгәр башкасы РФ БК тарафыннан билгеләнмәгән булса.

Финанс белән тәмин итү максатчан билгеләнештәге бюджетара субсидияләр, субвенцияләр һәм башка бюджетара трансфертлар исәбеннән гамәлгә ашырыла торган бюджетлар чыгымнарының максатчан статьялары исемлеге һәм кодлары бюджет үтәлешен төзүне һәм оештыруны гамәлгә ашыручы финанс-бюджет палатасында билгеләнгән тәртиптә билгеләнә, шушы бюджетара субсидияләр, субвенцияләр һәм максатчан билгеләнеше булган башка бюджетара трансфертлар бирелә.

Район бюджеты кытлыгын финанслау чыганакалары исемлеге район бюджеты кытлыгын финанслау чыганакаларын раслаганда район Советы карары белән раслана.

Финанс-бюджет палатасы район бюджеты кытлыгын финанслау чыганакаларының төп администраторлары булып жирле үзидарә органнары һәм (яисә) алар карамагындагы казна учреждениеләре торган төрләре исемлеген раслый.

4 статья . Районда бюджет процессы принципнары һәм этапнары

1. Районда бюджет процессы РФ БК билгеләгән Россия Федерациясе бюджет системасы принципнарына нигезләнә.

2. Районда бюджет процессы түбәндәге этапнары үз эченә ала:

- 1) район бюджеты проектын төзү;
- 2) район бюджетын карау һәм раслау;
- 3) район бюджетын үтәү;

- 4) бюджет хисапчылыгын төзү, тышкы тикшерү, карау һәм раслау;
- 5) муниципаль финанс контроле.

5 статья . Районда бюджет процессында катнашучылар

Районда бюджет процессында түбәндәгеләр катнаша:

- Район Советы;
- Азнакай муниципаль районы башлыгы;
- районның башкарма комитеты;
- район башкарма комитеты житәкчесе;
- Финанс-бюджет палатасы;
- Азнакай муниципаль районының контроль-хисап палатасы (алга таба - контроль-хисап палатасы);
- Федераль казначылыкның Татарстан Республикасы буенча идарәсенәң 2 нче территориаль бүлгә (алга таба - ОФК) (киләшү буенча);
- Азнакай районы һәм Азнакай шәһәре Финанс министрлыгының Казначылык департаменты территориаль бүлекчәсе;
- район бюджеты акчаларын баш бүлүчеләр, район бюджеты акчаларын бүлүчеләр;
- район бюджеты керемнәренәң баш администраторлары (администраторлары);
- бюджет кытлыгын финанслау чыганаclarының Баш администраторлары (администраторлары);
- район бюджеты акчаларын алучылар;

6 статья Бюджет процессында катнашучыларның бюджет вәкаләтләре

1. Район Советы:

- 1) район бюджетын карый һәм аның үтәләше турында хисап раслый, район бюджетын үтәүнең аерым мәсьәләләрен карау барышында тикшереп тора;
- 2) тышкы муниципаль финанс контроле органнарының хокукый статусын төзи һәм билгели;
- 3) жирле салымнар кертә, алар буенча салым ставкаларын билгели һәм салымнар һәм жыемнар турында Россия Федерациясә законнары тарафыннан бирелгән хокуклар чикләрендә жирле салымнар буенча салым ташламалары бирә;
- 4) район бюджеты үтәләше турында еллык хисапның тышкы тикшерүне контроль-хисап палатасы тарафыннан гамәлгә ашыру тәртибен район Советы карары белән билгели;
- 5) “Россия Федерациясә субъектлары дәүләт хакимиятенәң закон чыгару (вәкиллекле) һәм башкарма органнарын оештыруның гомуми принциплары турында” 1999 елның 6 октябрәндәгә 184-ФЗ номерлы Федераль закон, “Россия Федерациясендә жирле үзидарәне оештыруның гомуми принциплары турында” 2003 елның 6 октябрәндәгә 131-ФЗ номерлы Федераль закон, 2013 елның 5 апреләндәгә “Россия Федерациясә Хисап палатасы турында” N 41-ФЗ номерлы Федераль закон, “Россия Федерациясә субъектларының һәм муниципаль берәмлекләренәң закон чыгару (вәкиллекле) һәм башкарма органнарын оештыруның гомуми принциплары турында” 1999 елның 6 октябрәндәгә 184-ФЗ номерлы Федераль закон, Россия Федерациясенәң башка норматив хокукый актлары, шулай ук Татарстан Республикасы Конституциясә, Татарстан

Республикасы Конституциясе, Татарстан Республикасы Конституциясе нигезендә башка вәкаләтләрне гамәлгә ашыра.

Район советына Россия Федерациясе Конституциясендә, РФ БК, Россия Федерациясенен һәм Татарстан Республикасының башка норматив хокукый актларында билгеләнгән бюджет мәсьәләләре буенча компетенциясе чикләрендә аның вәкаләтләрэн тәмин итү өчен районның башкарма комитеты тарафыннан кирәкле барлык мәгълүмат бирелергә тиеш.

2. Районның башкарма комитеты:

- 1) районның социаль-икътисадый үсеш фаразын эшләү тәртибен билгели;
- 2) район бюджеты проектын төзү тәртибен билгели;
- 3) район бюджеты проектын төзүне тәмин итә (бюджет проекты һәм уртача сроклы финанс планы);
- 4) район Советы раславына кирәкле документлар һәм материаллар белән район бюджеты проектын кертә;
- 5) бюджетара трансфертларны бүлү методикасын һәм (яисә) бирү тәртибен, әгәр РФ БК каралмаган булса, эшли һәм раслый;
- 6) район бюджетының үтәлешен һәм бюджет хисаплылыгын төзүне тәмин итә;
- 7) район Советы раславына район бюджетының үтәлеше турында хисап бирә;
- 8) районның урта сроклы финанс планын эшләү тәртибен раслый;
- 9) районның уртача сроклы финанс планын раслый;
- 10) районның социаль-икътисадый үсеш фаразын хуплый;
- 11) агымдагы финанс елының беренче кварталы, яртыеллыгы һәм тугыз ае өчен район бюджеты үтәлеше турында хисап раслый һәм аны район Советына һәм Контроль-хисап палатасына жибәрә;
- 12) районның чыгым йөкләмәләре реестрын алып бару тәртибен билгели;
- 13) юридик затларга (муниципаль учреждениеләргә субсидияләрдән тыш), индивидуаль эшкуарларга, шулай ук физик затларга - Россия Федерациясе БКның 78 статьясы таләпләре нигезендә товарлар, эшләр, хезмәт күрсәтүләр житештерүчеләргә субсидияләр бирү тәртибен билгели;
- 14) казна учреждениеләре булып тормаган коммерциягә карамаган оешмаларга муниципаль милектәге капитал төзелеш объектларына капитал салуларны гамәлгә ашыруга яисә муниципаль милеккә күчемсез мөлкәт объектларын сатып алуга субсидияләр (субсидияләр) бирү тәртибен (РФ БК 78.1 маддәсе таләпләре нигезендә субсидияләр) билгели;
- 15) муниципаль учреждениеләр тарафыннан муниципаль хезмәтләр күрсәтүгә (эшләр башкаруга) муниципаль бирем формалаштыру тәртибен һәм муниципаль биремне үтәүне финанс белән тәмин итү тәртибен билгели;
- 16) муниципаль программаларны эшләү, аларны төзү һәм гамәлгә ашыру турында карарлар кабул итү тәртибен билгели;
- 17) муниципаль программаларны раслый;
- 18) муниципаль программаларның нәтижәлелеген бәяләү тәртибен раслый;
- 19) муниципаль программаларның нәтижәлелеген бәяләү нәтижәләре буенча элек расланган муниципаль программаны чираттагы финанс елыннан башлап туктату яисә үзгәртү кирәклегенә турында, шул исәптән муниципаль



программаны гамәлгә ашыруны финанс белән тәэмин итүгә бюджет ассигнованиеләре күләмен үзгәртү кирәклегенә хақында карар кабул итә;

20) муниципаль бурыч белән идарә итүне тәэмин итә;

21) район исемненән РФ БК һәм район Уставы нигезендә муниципаль алынмаларны гамәлгә ашыра;

22) муниципаль бурыч китабын алып бару тәртибен раслай;

23) район бюджеты керем чыганакалары реестрын төзү һәм алып бару тәртибен билгели;

24) жирле үзидарә органнары һәм (яисә) алар карамагындагы казна учреждениеләре тарафыннан район бюджеты керемнәренә баш администраторларының бюджет вәкаләтләрен гамәлгә ашыру тәртибен билгели;

25) Россия Федерациясә Хөкүмәте билгеләгән гомуми таләпләр нигезендә район бюджеты керемнәренә баш администраторлары исемлегенә үзгәрешләр кертә һәм кертә;

26) район бюджеты керемнәренә баш администраторлары исемлегенә үзгәрешләр кертү тәртибен һәм срокларын билгели;

27) Россия Федерациясә Хөкүмәте билгеләгән гомуми таләпләр нигезендә район бюджеты кытлыгын финанслау чыганакаларының баш администраторлары исемлегенә үзгәрешләр кертә һәм кертә;

28) район бюджеты кытлыгын финанслау чыганакаларының баш администраторлары исемлегенә үзгәрешләр кертү тәртибен һәм срокларын билгели;

29) РФ БК, ТР БК һәм (яисә) алар нигезендә кабул ителә торган, бюджет хокук мөнәсәбәтләрен жайга сала торган муниципаль хокукый актларда билгеләнгән бүтән вәкаләтләргә гамәлгә ашыра.

### 3. Финанс-бюджет палатасы:

1) район бюджеты проектын төзи, аны район Советына кертү өчен кирәкле документлар һәм материаллар белән тәкъдим итә;

2) район бюджетын үтүне оештыра;

3) Россия Федерациясә Финанс министрлыгы билгеләгән тәртиптә район бюджетының касса үтәләше турында айлык отчет төзи һәм бирә;

4) район бюджеты проектын төзү һәм район бюджеты үтәләше турында хисап ясау өчен кирәкле төп күрсәтмә бирүчеләрдән, акча алуучылардан акча ала;

5) район бюджетының жыелма бюджет язмасын төзи һәм алып бара;

6) районның чыгым йөкләмәләре реестрын алып бара, аны Татарстан Республикасы Финанс министрлыгы билгеләгән тәртиптә Татарстан Республикасы Финанс министрлыгына тапшыра;

7) район бюджеты акчалары белән операцияләр ясый;

8) муниципаль озак вакытлы китап алып бара. Муниципаль бурыч китабына әлегә йөкләмәләр төрләре буенча районның бурыч йөкләмәләре күләме, аларны барлыкка китерү һәм үтү (башка нигезләр буенча туктату) датасы, йөкләмәләргә тәэмин итү рәвешләре турында белешмәләр, шулай ук аның составы, муниципаль бурыч китабына кертү тәртибе һәм вакыты районның башкарма комитеты тарафыннан билгеләнә торган башка мәгълүмат кертелә;

9) касса планын төзү һәм алып бару тәртибен, шулай ук район бюджеты керемнәренә баш администраторлары, район бюджеты кытлыгын финанслау чыганакаларының баш администраторлары тарафыннан касса планын төзү һәм

алып бару өчен кирәкле белешмәләрне тапшыру составын һәм срокларын билгели;

10) бюджет чараларын баш бүлүчеләрнең (күрсәтмәчеләрнең) бюджет язмаларын төзү һәм алып бару тәртибен билгели, аларга үзгәрешләр кертүне дә кертеп;

11) район бюджетын касса үтәгәндә бердәм бюджет счетларына акчалар белән идарә итә;

12) район казнасыннан түләтүләр турында суд карарларын үтәүгә бәйле башкарма документларның һәм башка документларның исәбен алып бара һәм саклауны гамәлгә ашыра;

13) районның бюджет хисабын төзи;

14) ведомство буйсынуындагы эш бирүчеләрнең һәм бюджет акчаларын алучыларның исемлеген төзи;

15) бюджет йөкләмәләре лимитлары акчаларын баш бүлүчеләр, бүлүчеләр һәм алучылар өчен билгели;

16) Татарстан Республикасы Финанс министрлыгы, Федераль салым хезмәте, Татарстан Республикасы буенча Федераль казначылык идарәсе белән бюджет мәсьәләләре буенча хезмәттәшлек итә;

17) РФ БК билгеләгән һәм (яисә) аның нигезендә кабул ителә торган, бюджет хокук мөнәсәбәтләрен жайга сала торган муниципаль хокукый актларда билгеләнгән бүтән бюджет вәкаләтләрен гамәлгә ашыра.

4. Контроль-хисап палатасы бюджет вәкаләтләрен түбәндәгеләр буенча гамәлгә ашыра:

1) РФ БК таләпләрен үтәп һәм федераль законнарда билгеләнгән үзенчәлекләренә исәпкә алып, район Советы карары белән билгеләнгән тәртиптә район бюджеты үтәләше турындагы еллык хисапның тышкы тикшерүен;

2) бюджет акчаларыннан файдалануның экономиясен һәм нәтижәлелеген билгеләүгә юнәлдерелгән нәтижәлелеккә аудит;

3) район бюджеты турындагы карарлар проектларына экспертиза, шул исәптән район бюджетының күрсәткечләренә (параметрларына һәм характеристикаларына) нигезләнгән булу;

4) муниципаль программаларга экспертиза ясау;

5) бюджет процессын анализлау һәм мониторинглау, шул исәптән бюджет процессында ачыкланган тайпылышларны бетерү буенча тәкъдимнәр эзерләү;

6) бюджет чараларын баш урнаштыручылар, бюджет керемнәренә баш администраторлары, бюджет кытлыгын финанслау чыганакларының баш администраторлары (алга таба - бюджет акчаларының төп администраторлары) тарафыннан эчке финанс аудитын гамәлгә ашыруны камилләштерү буенча тәкъдимнәр эзерләү;

7) "Россия Федерациясе субъектларының һәм муниципаль берәмлекләренә контроль-хисап органнарын оештыруның һәм аларның эшчәнлегенә гомуми принциплары турында" 2011 елның 7 февралендәге 6-ФЗ номерлы Федераль законда билгеләнгән башка мәсьәләләр.

Әлеге пунктта каралган контроль-хисап палатасының бюджет вәкаләтләре "Россия Федерациясе субъектларының һәм муниципаль берәмлекләренә контроль-хисап органнарын оештыруның һәм аларның эшчәнлегенә гомуми

принциптары турында" 2011 елның 7 февралендәге N 6-ФЗ номерлы Федераль законда билгеләнгән нигезләмәләргә үтәп гамәлгә ашырыла.

5. Бюджет акчаларының баш бүлүчесе:

1) расланган бюджет ассигнованиеләре һәм бюджет йөкләмәләре лимитлары нигезендә бюджет акчаларынан файдалануның нәтижәләлеген, адреслылығын һәм максатчан характерын тәмин итә;

2) үзенә буйсынган күрсәтмә бирүчеләрнең һәм бюджет акчаларын алучыларның исемлеген тәзи;

3) үзенә расланган бюджет йөкләмәләре һәм бюджет ассигнованиеләре лимитлары чикләрендә башкарылырга тиешле чыгым йөкләмәләре реестрын алып бара;

4) бюджетның тиешле чыгымнарын планлаштыра, бюджет ассигнованиеләрен нигезләүне тәзи;

5) бюджет язмасын тәзи, раслый һәм алып бара, бюджет ассигнованиеләрен, бюджет йөкләмәләре лимитларын тармак күрсәтмәчеләре һәм бюджет акчаларын алучылар буенча бүлә һәм район бюджетының тиешле өлешен башкара;

6) бюджет йөкләмәләре лимитларын формалаштыру һәм үзгәртү буенча тәкъдимнәр кертә;

7) жыелма бюджет язмасын формалаштыру һәм үзгәртү буенча тәкъдимнәр кертә;

8) казна учреждениеләре булып торучы бюджет акчаларын алучыларның ведомство буйсынуындагы бюджет сметаларын раслау тәртибен билгели;

9) муниципаль биремнәрне тәзи һәм раслый;

10) максатчан билгеләнештәге бюджетара субсидияләргә, субвенцияләргә һәм башка бюджетара трансфертларны, шулай ук Россия Федерациясә БК билгеләгән башка субсидияләргә һәм бюджет инвестицияләргә алучылар тарафыннан аларны биргәндә билгеләнгән шартларны, максатларны һәм тәртипне үтәүне тәмин итә;

11) бюджет акчаларының баш бүлүчесенәң бюджет хисабын тәзи;

11.1) үзенә буйсынучы бюджет акчаларын алучыларның акчалата йөкләмәләре буенча район исемнән җавап бирә;

12) РФ БК билгеләгән һәм аның нигезендә кабул ителә торган, бюджет хокук мөнәсәбәтләрен җайга сала торган муниципаль хокукый актларда билгеләнгән бүтән бюджет вәкаләтләргә гамәлгә ашыра;

13) район исемнән судта районга карата дәгъвалар буенча җавап бирүче вәкиле сыйфатында чыгыш ясей:

а) жирле үзидарә органнарының яисә әлегә органнарының вазыйфаи затларының законсыз гамәлләргә (гамәл кылмавы) нәтижәсендә физик затка яисә юридик затка китерелгән зыянны ведомстволарныкы буенча, шул исәптән законга яисә башка хокукый актка туры килми торган жирле үзидарә органнары актларын чыгару нәтижәсендә каплау турында;

б) акчаларны, шул исәптән суд чыгымнарын, казна учреждениесеннән - бурычлыны, аның шәхси сәхетын (сәхетын) федераль казначылык органында, Финанс-бюджет палатасында, Россия Федерациясенәң бюджеттан тыш дәүләт фонды идарәсе органында (Россия Федерациясә Үзәк банкы учреждениесендә яисә кредит оешмасында) ачылмаган акчаларны, шул исәптән суд чыгымнарын түләтү турында;

в) казна учреждениесе булып торучы бюджет акчаларын алуучыга анын акчалата йөкләмэләрен үтәү өчен житкерелгән бюджет йөкләмэләре лимитлары житмәгәндә тәкъдим ителә;

г) муниципаль берәмлеккә карата федераль закон нигезендә гавами-хокукый белем мәнфәгатьләрен Россия Федерациясе бюджет законнары нигезендә район бюджеты акчаларын баш урнаштыручының вәкаләтләрен гамәлгә ашыручы орган тапшыра торган башка дөгъвалар буенча.

Район бюджеты акчаларын баш бүлүче судта муниципаль берәмлек исемненнән Россия Федерациясе Граждан кодексының 1081 статьясындагы 3.1 пункты нигезендә регресс тәртибендә гамәлләре (гамәл кылмаулары) район казнасы хисабына зыянны каплауга китергән затларга карата акча түләттерү турындагы дөгъвалар буенча дөгъвачы вәкиле сыйфатында чыгыш ясый.

#### 6. Бюджет чараларын гамәлгә ашыру:

1) район бюджетының тиешле чыгымнарын планлаштыра;

2) бюджет ассигнованиеләрен, бюджет йөкләмэләре лимитларын ведомство буйсынуындагы күрсәткечләр һәм (яисә) бюджет акчаларын алучылар буенча бүлә һәм район бюджетының тиешле өлешен башкара;

3) бюджет акчаларын баш бүлүчегә бюджет язмасын формалаштыру һәм үзгәртү буенча тәкъдимнәр кертә;

4) максатчан билгеләнештәге бюджетара субсидияләрне, субвенцияләрне һәм башка бюджетара трансфертларны, шулай ук Россия Федерациясе БК билгеләгән башка субсидияләрне һәм бюджет инвестицияләрен алучылар тарафыннан аларны биргәндә билгеләнгән шартларны, максатларны һәм тәртипне үтәүне тәмин итә;

5) бюджет акчаларының тиешле баш идарәчесе тарафыннан билгеләнгән очракта һәм тәртиптә бюджет акчаларының баш бүлүчесенең үз карамагында булган аерым бюджет вәкаләтләрен гамәлгә ашыра.

#### 7. Район бюджеты керемнәренең баш администраторы:

1) үзенә буйсынган район бюджеты керемнәренең администраторлары исемлеген төзи;

2) урта сроклы финанс планын һәм (яисә) район бюджеты проектын төзү өчен кирәкле белешмәләр бирә;

3) касса планын төзү һәм алып бару өчен белешмәләр бирә;

4) район бюджеты керемнәренең баш администраторының бюджет хисабын төзи һәм тапшыра;

5) Россия Федерациясе керемнәре чыганакалары исемлегенә һәм бюджет керемнәре чыганакалары реестрына беркетелгән керем чыганакалары турындагы белешмәләрне кертү өчен;

6) Россия Федерациясе Хөкүмәте тарафыннан билгеләнгән мондый методикага карата гомуми таләпләр нигезендә бюджетка керемнәр керүне фаразлау методикасын раслый;

7) РФ БК билгеләгән һәм аның нигезендә кабул ителә торган, бюджет хокук мөнәсәбәтләрен жайга сала торган муниципаль хокукый актларда билгеләнгән башка бюджет вәкаләтләрен гамәлгә ашыра.

#### 8. Район бюджеты керемнәре администраторы:

1) бюджетка түлүүлэрне, пеняларны һәм штрафларны башкаруның тулысынча һәм үз вакытында башкарылуын исәпләп чыгаруны, исәпкә алуны һәм тикшереп торуны гамәлгә ашыра;

2) бюджетка түлүүләр буенча бурыч, пенялар һәм штрафлар түлөтүне гамәлгә ашыра;

3) район бюджетына артык түлэнгән (түлөтелгән) түлүүлэрне, пеняларны һәм штрафларны, шулай ук мондый кире кайтаруны вакытында башкармаган өчен процентларны һәм артык түлөтелгән суммага исәплэнгән процентларны кире кайтару турында карар кабул итә һәм Россия Федерациясе Финанс министрлыгы билгелэгән тәртиптә кире кайтаруны гамәлгә ашыру өчен Федераль казначылык органына йөкләмә тапшыра;

4) Россия Федерациясе бюджет системасы бюджетларына түлүүлэрне исәпләү (төгәлләштерү) турында карар кабул итә һәм Федераль казначылык органына хәбәрнамә тапшыра;

5) бюджет керемнәренә баш администраторы билгелэгән очракта һәм тәртиптә бюджет керемнәренә баш администраторына район бюджеты керемнәренә тиешле баш администраторы вәкаләтләрән гамәлгә ашыру өчен кирәкле белешмәләрне һәм бюджет хисаплылыгын төзи һәм тапшыра;

6) муниципаль хезмәтләр өчен физик һәм юридик затларның акчалата акчаларын түләү өчен кирәкле мәгълүматны, шулай ук район бюджеты керемнәрен формалаштыру чыганакалары булган башка түлүүлэрне "Дәүләт һәм муниципаль хезмәтләр күрсәтүне оештыру турында" 2010 елның 27 июлендәге 210-ФЗ номерлы Федераль законда билгелэнгән тәртип нигезендә дәүләт һәм муниципаль түлүүләр турында дәүләт мәгълүмат системасына тапшыра, моңа Россия Федерациясе законнарында каралган очраklar керми;

7) бюджетка түлүүләр буенча бурыч түлөүгә ышанычсыз дип тану турында карарлар кабул итә;

8) РФ БК билгелэгән һәм алар нигезендә кабул ителә торган, бюджет хокук мөнәсәбәтләрән жайга сала торган муниципаль хокукый актларда билгелэнгән башка бюджет вәкаләтләрән гамәлгә ашыра.

9. Район бюджеты кытлыгын финанслау чыганакаларының баш администраторы:

1) район бюджеты кытлыгын финанслау чыганакаларының үзенә караган администраторлары исемлекләрән төзи;

2) район бюджеты кытлыгын финанслау чыганакалары буенча керемнәр һәм түлүүләр планлаштыра (фаразлый), район бюджетының бердәм счётында калган акчалар белән идарә итү операцияләрән тыш;

3) район бюджеты кытлыгын финанслау чыганакаларын каплау өчен билгелэнгән ассигнованиеләрнең адреслылыгын һәм аның карамагына бүлеп бирелгән акчалардан файдалануның максатчан характерын тәэмин итә;

4) район бюджеты кытлыгын финанслау чыганакаларының ведомство администраторлары буенча бюджет ассигнованиеләрән бүлә һәм район бюджетының тиешле өлешен башкара;

5) район бюджеты кытлыгын финанслау чыганакаларының баш администраторының бюджет хисабын төзи;

6) Россия Федерациясе Хөкүмәте тарафыннан билгеләнгән мондый методикага гомуми таләпләр нигезендә бюджет кытлыгын финанслау чыганакалары буенча керемнәр фаразлау методикасын раслый;

7) бюджет ассигнованиеләренә нигезләмәләрен тәшкит итә.

10. Район бюджеты кытлыгын финанслау чыганакалары администраторы:

1) район бюджеты кытлыгын финанслау чыганакалары буенча керемнәр һәм түләүләр планлаштыра (фаразлый), район бюджетының бердәм сәтеында калган акчалар белән идарә итү операцияләреннән тыш;

2) район бюджеты кытлыгын финанслау чыганакалары бюджетына керүнең тулылыгын һәм үз вакытында башкарылуын тикшереп тора;

3) бюджет кытлыгын финанслау чыганакалары буенча бюджеттан керемнәр һәм түләүләр алуны тәмин итә;

4) бюджет хисабын тәзи һәм тапшыра;

5) бюджет кытлыгын финанслау чыганакаларының тиешле баш администраторы тарафыннан билгеләнгән очракта һәм тәртиптә бюджет кытлыгын финанслау чыганакаларының баш администраторының үз карамагында булган аерым бюджет вәкаләтләрен гәмәлгә ашыра;

6) РФ БК билгеләгән һәм бюджет хокук мөнәсәбәтләрен жайга сала торган муниципаль хокукий актлар нигезендә кабул ителә торган башка бюджет вәкаләтләрен гәмәлгә ашыра.

11. Бюджет чараларын алучы:

1) бюджет катнашмасын тәзи һәм үти;

2) бюджет йөкләмәләренә һәм (яисә) бюджет ассигнованиеләренә китерелгән лимитлары чикләрендә бюджет йөкләмәләрен кабул итә һәм (яисә) үти;

3) үзенә каралган бюджет ассигнованиеләренә нәтижәләлеген, максатчан файдалануын тәмин итә;

4) бюджет язмасын үзгәртү буенча тәкъдимнәрне баш күрсәтмә бирүчегә (күрсәтмә бирүчегә) кертә;

5) бюджет исәбен алып бара (бухгалтерлык исәбен алып баруны тәмин итә);

6) бюджет хисабын тәзи (бюджет хисаплылыгын булдыруны тәмин итә) һәм бюджет акчаларын алучының тиешле баш күрсәтмә бирүчегә (күрсәтмә бирүчегә) бюджет акчалары хисабын бирә;

7) РФ БК билгеләгән һәм бюджет хокук мөнәсәбәтләрен жайга сала торган муниципаль хокукий актлар нигезендә кабул ителгән башка вәкаләтләренә гәмәлгә ашыра.

7 статья Район бюджеты керемнәре

1. Район бюджеты керемнәренә салым керемнәре, салым булмаган керемнәр һәм кире кайтарылымый торган керемнәр керә.

2. Район бюджетына федераль салымнар һәм жыемнардан, шул исәптән махсус салым режимнарында каралган салымнардан һәм Татарстан Республикасы законнарында РФ БК 58 статьясы нигезендә билгеләнгән түләүләр нормативлары буенча региональ салымнардан салым керемнәре күчерелә.

3. Район бюджетының салым булмаган керемнәре РФ БК 41, 42 һәм 46, 63 статьялары нигезендә төзелә.

#### 8 статья Керемнәр чыганакалары реестры

1. Финанс-бюджет палатасы район бюджеты керемнәре чыганакалары реестрын алып бара.

2. Бюджет керемнәре чыганакалары реестры дигәндә, Россия Федерациясе керемнәре чыганакалары исемлеге нигезендә бюджетны төзү, раслау һәм үтәү барышында район бюджеты керемнәре чыганакалары буенча район керемнәре турында мәгълүмат жыйелмасы аңлашыла.

3. Мәгълүмат составына гомуми таләпләр, район бюджеты керемнәре чыганакалары реестрын төзү һәм алып бару тәртибе Россия Федерациясе Хөкүмәте тарафыннан билгеләнә.

4. Район бюджеты керемнәре чыганакалары реестры район башкарма комитеты билгеләгән тәртиптә төзелә һәм алып барыла.

5. Район бюджеты керемнәре чыганакалары реестрлары Татарстан Республикасы Министрлар Кабинеты билгеләгән тәртиптә Татарстан Республикасы Финанс министрлыгына тапшырыла.

#### 9 статья Район бюджеты чыгымнары

1. Район бюджеты чыгымнарын формалаштыру дәүләт хакимиятенәң федераль органнары, Россия Федерациясе субъектларының дәүләт хакимияте органнары һәм жирле үзидарә органнарының вәкаләтләрен чикләү Россия Федерациясе законнарында билгеләнгән чыгым йөкләмәләре нигезендә гамәлгә ашырыла, аларны үтәү Россия Федерациясе законнары, халыкара һәм башка килешүләр һәм килешүләр нигезендә чираттагы финанс елында (чираттагы финанс елында һәм план чорында) тиешле бюджетлар акчалары исәбеннән башкарылырга тиеш.

#### 10 статья Район башкарма комитетының резерв фонды

Район бюджетының чыгым өлешендә район башкарма комитетының резерв фондын булдыру күздә тотыла.

Район бюджетының чыгым өлешендә район Советының резерв фондын булдыру тыела.

Район башкарма комитетының резерв фонды күләме район Советы карары белән район бюджеты турында билгеләнә һәм әлеге карар белән расланган чыгымнарның гомуми күләменәң 3 процентыннан арта алмый.

Район башкарма комитетының резерв фонды акчалары көтелмәгән чыгымнарны финанс белән тәмин итүгә, шул исәптән авария-торгызу эшләрен уздыруга һәм стихияле бәла-казалар һәм башка гадәттән тыш хәлләр нәтижәләрен бетерүгә бәйле башка чараларга, шулай ук әлеге пунктның алтынчы абзацында күрсәтелгән тәртиптә каралган башка чараларга жибәрелә.

Район башкарма комитетының район бюджеты составында каралган резерв фондының бюджет ассигнованиеләре район башкарма комитеты карары буенча кулланыла.

Район башкарма комитетының район бюджеты составында каралган резерв фондының бюджет ассигнованиеләреннән файдалану тәртибе районның башкарма комитеты тарафыннан билгеләнә.

Район башкарма комитетының резерв фондының бюджет ассигнованиеләрен куллану турындагы хисап район бюджетының үтәлеше турындагы еллык хисапка кушымта итеп бирелә.

#### 11 статья Районның чыгым йөкләмәләре

1. Районның чыгым йөкләмәләре түбәндәгеләр нәтижәсендә барлыкка килә:

1) жирле әһәмияттәге мәсьәләләр буенча һәм федераль законнар нигезендә жирле үзидарә органнарын хәл итәргә хокуклы башка мәсьәләләр буенча муниципаль хокукый актлар кабул итү, шулай ук әлеге мәсьәләләр буенча район (район исемнән) шартнамәләр (киләшүләр) төзү;

2) жирле үзидарә органнары тарафыннан үзләренә тапшырылган аерым дөүләт вәкаләтләрен гамәлгә ашырганда муниципаль хокукый актлар кабул итү;

3) муниципаль казна учреждениеләре тарафыннан район исемнән шартнамәләр (киләшүләр) төзү.

2. Жирле үзидарә органнары, РФ БК билгеләгән таләпләрне үтәп, даими нигездә үз вәкаләтләрен башкаручы депутатларның, жирле үзидарәнең сайланулы вазыйфай затларының, муниципаль хезмәткәрләренең, муниципаль учреждениеләр хезмәткәрләренең хезмәте өчен түләү күләмнәрен һәм шартларын мөстәкыйль билгели.

3. Жирле үзидарә органнары тиешенчә федераль законнарда, Татарстан Республикасы законнарында билгеләнгән очраклардан тыш, дөүләт хакимиятенә федераль органнары, Татарстан Республикасы дөүләт хакимияте органнары компетенциясенә кертелгән мәсьәләләрне хәл итүгә бәйлә чыгым йөкләмәләрен билгеләргә һәм башкарырга хокуклы түгел.

Жирле үзидарә органнары үз финанс чаралары (бюджетара трансфертлардан тыш) булганда гына башка муниципаль берәмлекләренең, дөүләт хакимияте органнарының жирле үзидарә органнары компетенциясенә кертелмәгән һәм аларның компетенцияләреннән федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары белән чыгарылмаган мәсьәләләрне хәл итүгә бәйлә чыгым йөкләмәләрен билгеләргә һәм башкарырга хокуклы.

#### 12 статья Районның чыгым йөкләмәләре реестры

1. Финанс-бюджет палатасы районның чыгым йөкләмәләре реестрын алып барырга тиеш.

2. Районның чыгым йөкләмәләре реестры районның башкарма комитеты билгеләгән тәртиптә алып барыла.

3. Районның чыгым йөкләмәләре реестры Татарстан Республикасы Финанс министрлыгына Татарстан Республикасы Финанс министрлыгы билгеләгән тәртиптә финанс-бюджет палатасы тарафыннан тапшырыла.

#### 13 статья Район бюджетында каралмаган чыгымнарны гамәлгә ашыру

чыгым йөкләмәләренең яңа төрләрен кабул итүгә яисә чыгым йөкләмәләренең гамәлдәге төрләрен үтәүгә бюджет ассигнованиеләрен арттыруга бюджет ассигнованиеләрен чираттагы финанс елы башыннан гына, тиешле бюджет ассигнованиеләрен район бюджеты турындагы карарга йә агымдагы финанс елында район Советы карарына тиешле үзгәрешләр кертелгәннән соң,



район бюджетына өстәмә керемнәр чыганаclarы булганда һәм (яисә) район бюджеты чыгымнарының аерым статьялары буенча бюджет ассигнованиеләре кыскартканда гына бирелергә мөмкин.

14 статья Муниципаль ихтыяжларны тәмин итү өчен сатып алулар

1. Муниципаль ихтыяжларны тәмин итү өчен товарлар, эшләр, хезмәтләр сатып алулар, РФ БК нигезләмәләрен исәпкә алып, дәүләт һәм муниципаль ихтыяжларны тәмин итү өчен товарлар, эшләр, хезмәтләр сатып алулар өлкәсендә контракт системасы турындагы Россия Федерациясе законнары нигезендә гамәлгә ашырыла.

Муниципаль контрактлар дәүләт һәм муниципаль ихтыяжларны тәмин итү өчен товарлар, эшләр, хезмәт күрсәтүләр сатып алулар планы-графикы нигезендә төзелә һәм, РФ БК 72 статьясындагы 3 пунктында билгеләнгән очраклардан тыш, бюджет йөкләмәләре лимитлары чикләрендә түләнә.

Бюджет акчаларын алучылар муниципаль контрактлар төземичә гамәлгә ашырылган сатып алулар реестрын алып барырга тиеш.

Муниципаль контрактлар төземичә гамәлгә ашырылган сатып алулар реестрларында сатып алына торган товарларның, эшләрнең һәм хезмәт күрсәтүләрнең кыскача атамасы; тәмин итүчеләрнең, подрядчыларның һәм хезмәт күрсәтүләрне башкаручыларның исеме һәм урнашу урыны; сатып алу бәясе һәм датасы булырга тиеш.

15 статья Бюджет кытлыгы

1. Чираттагы финанс елына һәм план чорының һәр елында район бюджеты кытлыгы, әлеге статьяның 2 пунктында билгеләнгән чикләүләрне үтәп, район Советы карары белән билгеләнә.

2. Район бюджеты кытлыгы, түләүләрнең өстәмә нормативлары буенча салым керемнәренең расланган күләмен һәм (яисә) салым керемнәрен исәпкә алмыйча, район бюджеты керемнәренең расланган гомуми еллык күләменең 10 процентыннан артмаска тиеш.

Бюджет турында район Советы карары белән муниципаль берәмлек милкендәге акцияләрне сатудан кәргән керемнәр һәм капиталда катнашуның бүтән рәвешләре бюджет кытлыгын финанслау чыганаclarы составында расланган һәм (яисә) бюджет чараларын исәпкә алу счетларында калган акчалар кимегән очракта, район бюджеты кытлыгы әлеге пунктта билгеләнгән чикләүләрне күрсәтелгән керемнәр суммасы чикләрендә һәм район бюджеты акчаларын исәпкә алу счетларында калган акчалар кимү чикләрендә арттырырга мөмкин.

3. Район бюджетының үтәләше турында еллык хисапның күрсәткечләре буенча урнашкан район бюджеты кытлыгы әлеге статьяның 2 пунктында билгеләнгән чикләүләргә туры килергә тиеш.

16 статья Район бюджеты кытлыгын финанслау чыганаclarы

Район бюджеты кытлыгын эчке финанслау чыганаclarы составына түбәндәгеләр керә:

номиналь хақы Россия Федерациясе валютасында күрсәтелгән муниципаль кыйммәтле кәгазьләрне урнаштырудан кәргән акчалар һәм аларны түлүгә юнәлдерелгән акчалар арасындагы аерма;

жәлеп ителгән һәм юкка чыгарылган район арасында Россия Федерациясе валютасында кредит оешмаларының кредитлары арасындагы аерма;

Россия Федерациясе валютасында жәлеп ителгән һәм юкка чыгарылган район арасында район бюджетына Россия Федерациясе бюджет системасының башка бюджетлары тарафыннан бирелгән бюджет кредитлары аермасы;

тиешле финанс елы дәвамында жирле бюджет акчаларын исәпкә алу счетларында калган акчаларны үзгәртү;

жирле бюджет кытлыгын эчке финанслауның бүтән чыганақлары.

Район бюджеты кытлыгын эчке финанслауның башка чыганақлары составына түбәндәгеләр керә:

акцияләр сатудан һәм район милкендәге капиталда катнашуның башка рәвешләреннән керүүләр;

район бюджеты чаралары буенча курс аермасы;

муниципаль гарантияләрне гарант тарафыннан үтәү принципалга карата гарантның регресс таләбе хокукын барлыкка китергән йә бенефициарның принципалга таләбе хокуклары гарантка биреп торылган очракта, Россия Федерациясе валютасында район гарантияләрен үтәүгә юнәлтелгән чаралар күләме;

Россия Федерациясе валютасында районның башка бурыч йөкләмәләрен каплауга юнәлдерелә торган чаралар күләме;

юридик затларга Россия Федерациясе валютасында район бюджетыннан бирелгән бюджет кредитларын кире кайтарудан алынган акчалар һәм район бюджетыннан бирелгән бюджет кредитлары суммалары арасында аерма;

Россия Федерациясе бюджет системасының башка бюджетларына район бюджетыннан бирелгән бюджет кредитларын кире кайтарудан алынган акчалар һәм район бюджетыннан Россия Федерациясе бюджет системасының башка бюджетларына бирелгән бюджет кредитлары суммасы арасында аерма;

район бюджеты акчаларын исәпкә алу буенча бердәм счеттан күчерелгән акчалар һәм район бюджеты акчаларын исәпкә алу буенча бердәм счетка исәпләнгән чаралар арасында аерма район бюджеты акчаларын исәпкә алу буенча бердәм счетта калган акчалар белән идарә итү операцияләрен үткәргәндә.

Хисап финанс елында файдаланылмаган муниципаль юл фондының бюджет ассигнованиеләре күләмендә ағымдагы финанс елы башына район бюджетының калган средстволары муниципаль юл фонды бюджет ассигнованиеләрен ағымдагы финанс елында арттыруга, шулай ук район Советының хокукый акты билгеләгән күләмдә юллана, ағымдагы финанс елында район исемнән төзелгән муниципаль контрактлар өчен товарлар кайтаруга, эшләр башкаруга, хезмәтләр күрсәтүгә тотылган өчен түләүгә, хисап финанс елында шул муниципаль контрактлар шартлары нигезендә түләнергә тиешле бюджет ассигнованиеләрен арттыруга, хисап финанс елында субсидияләр бирү өчен кирәкле бюджет ассигнованиеләрен бирү өчен бюджет ассигнованиеләре юллана, әлегә финанс елында бюджет ассигнованиеләрен алучылар өчен кирәкле суммалар чикләрендә бирелгән бюджет ассигнованиеләрен, субсидия чыганақлары белән тәмин итү өчен бюджет ассигнованиеләрен, күрсәтелгән максатлар күләменнән артып китмәгән финанс чыганақлары өчен, бюджет ассигнованиеләрен алу өчен каралган суммалар чикләрендә башкарылган финанс фондларын арттыруга жибәрелергә мөмкин.

Район бюджетты кытлыгын тышкы финанслау чыганаклары составына түбөндөгөлөр керэ:

Россия Федерациясеннән һәм район тарафыннан түлэнгән, максатчан чит ил кредитларыннан файдалану кысаларында бирелгән бюджет кредитлары арасында аерма;

максатчан чит ил кредитларыннан файдалану кысаларында район муниципаль гарантияләрән үтәүгә юнөлтөлгән чаралар күләме, муниципаль гарантияләрне гарант тарафыннан үтәү принципалга карата гарантның регресс таләбе хокукын барлыкка китергән очракта.

#### 17 статья Районның муниципаль бурычы структурасы

Районның бурыч йөкләмэләре түбөндөгө йөкләмэләр рәвешендә булырга мөмкин:

1) районның кыйммәтле кәгазьләренә (муниципаль кыйммәтле кәгазьләргә);  
2) Россия Федерациясе бюджет системасының башка бюджетларыннан жирле бюджетка Россия Федерациясе валютасында жәлеп ителгән бюджет кредитларына;

3) максатчан чит ил кредитларын куллану кысаларында Россия Федерациясеннән чит ил валютасында жәлеп ителгән бюджет кредитларына;

4) район тарафыннан Россия Федерациясе валютасында кредит оешмаларыннан жәлеп ителгән кредитларга;

5) Россия Федерациясе валютасында күрсәтелгән район гарантияләренә (муниципаль гарантияләргә);

6) максатчан чит ил кредитларыннан файдалану кысаларында Россия Федерациясе чит ил валютасында бирелгән муниципаль гарантияләргә;

7) РФ БК гамәлгә кергәнче барлыкка килгән һәм муниципаль бурычка кертелгән башка бурыч йөкләмэләренә.

Муниципаль бурыч күләменә түбөндөгөлөр керэ:

1) муниципаль кыйммәтле кәгазьләр буенча бурычның номиналь суммасы;  
2) Россия Федерациясе бюджет системасының башка бюджетларыннан жирле бюджетка жәлеп ителгән бюджет кредитлары буенча төп бурыч күләме;

3) кредит оешмаларыннан район тарафыннан жәлеп ителгән кредитлар буенча төп бурыч күләме;

4) муниципаль гарантияләр буенча йөкләмэләр күләме;

5) районның юкка чыгарылмаган башка бурыч йөкләмэләре күләме.

Муниципаль эчке бурыч күләменә түбөндөгөлөр керэ:

1) йөкләмэләре Россия Федерациясе валютасында белдерелгән муниципаль кыйммәтле кәгазьләр буенча бурычның номиналь суммасы;

2) Россия Федерациясе бюджет системасының башка бюджетларыннан жирле бюджетка жәлеп ителгән бюджет кредитлары буенча төп бурыч күләме, алар буенча йөкләмэләр Россия Федерациясе валютасында күрсәтелгән;

3) район тарафыннан кредит оешмаларыннан жәлеп ителгән кредитлар буенча Россия Федерациясе валютасында йөкләмэләре күрсәтелгән төп бурыч күләме;

4) Россия Федерациясе валютасында күрсәтелгән муниципаль гарантияләр буенча йөкләмэләр күләме;

5) районның Россия Федерациясе валютасында юкка чыгарылмаган башка бурыч йөкләмэләре күләме.

Муниципаль тышкы бурыч күлөмөнө түбөндөгөлөр керэ:

1) максатчан чит ил кредитларыннан фэйдалану кысаларында район тарафыннан Россия Федерациясеннэн жэлеп ителгэн чит ил валютасында бюджет кредитлары буенча төп бурыч күлөмө;

2) максатчан чит ил кредитларыннан фэйдалану кысаларында район тарафыннан бирелгэн чит ил валютасында муниципаль гарантиялэр буенча йөклэмэлэр күлөмө.

Районның кыска сроклы (кимендэ бер ел), уртача сроклы (бер елдан биш елга кадэр) һәм озак сроклы (биштэн алып 10 елга кадэр) йөклэмэлэре булырга мөмкин.

18 статья Россия Федерациясе валютасында күрсәтелгэн районның бурыч йөклэмэлэрен туктату һәм аларны муниципаль бурычтан алу

1. Россия Федерациясе валютасында күрсәтелгэн муниципаль бурыч йөклэмэсе район Советының муниципаль хокукый актларында бүтэне каралмаган булса, түлөүгэ (кредитор тарафыннан билгелэнгэн йөклэмэлэрне һәм муниципаль хокукый актларны үтэмэгэн) өч ел дәвамында күрсәтелмэгэн очракта, муниципаль бурыч йөклэмэсе шартларында каралган чорны каплау датасыннан соң килүче очракта, күрсәтелгэн йөклэмэ тулысынча туктатылган дип санала һәм, эгэр район Советының муниципаль хокукый актларында башкасы каралмаган булса, муниципаль бурычтан төшереп калдырыла.

Муниципаль гарантиялэр буенча районның Россия Федерациясе валютасында бурыч йөклэмэлэре муниципаль гарантиялэрне туктату нигезе булган вакыйгалар (хэллэр) килгэндэ тулысынча туктатылган дип санала һәм күрсәтелгэн вакыйгалар (хэллэр) килеп житү (һөжүм итү турында белешмэлэр алу) дэрэжэсе буенча муниципаль бурычтан төшереп калдырыла.

2. Элеге статьяның 1 пунктының беренче абзацында күрсәтелгэн сроклар тэмамланганнан соң районның башкарма комитеты Россия Федерациясе валютасында күрсәтелгэн муниципаль бурыч йөклэмэлэрен муниципаль бурычтан исэптэн чыгару турында муниципаль хокукый акт чыгара.

3. Муниципаль бурычтан исемлек Россия Федерациясе валютасында белдерелгэн муниципаль бурыч йөклэмэлэре төрлэре буенча исемлеккэ кертелэ торган муниципаль бурыч күлөмөн жирле бюджет кытлыгын финанслау чыганакаларында исемлек суммасын чагылдырмыйча гына исемлеккэ кертү суммасына киметү юлы белэн гамэлгэ ашырыла.

4. Элеге статьяның 1 пунктындагы беренче абзацының, 2 һәм 3 пунктларының гамэлдэ булуы кредит килешүлэре буенча йөклэмэлэргэ, Россия Федерациясе, Россия Федерациясе субъектлары һәм башка муниципаль берәмлеклэр алдында муниципаль бурыч йөклэмэлэренэ кагылмый.

5. Реструктурлаштырылган, шулай ук юкка чыгарылган (сатып алынган) муниципаль бурыч йөклэмэлэрен муниципаль бурычтан алу РФ БК 105 һәм 113 статьялары нигезлэмэлэрен исэпкэ алып гамэлгэ ашырыла.

6. Түлөү датасы башланганчы муниципаль кыйммэтле кэгазьлэрне эмиссиялөү шартлары нигезендэ аларны тулысынча эмитациялэгэн орган тарафыннан сатып алынган (Россия Федерациясе законнарында каралган башка операциялэрне алмашу нэтижэсендэ алынган) муниципаль кыйммэтле кэгазьлэр чыгару күрсәтелгэн орган карары буенча вакытыннан алда юкка чыгарылган дип танылырга мөмкин.

Муниципаль кыйммэтле кәгазьләр эмитенты, Россия Федерациясе законнарында каралган бүтән операцияләр алмашу нәтижәсендә алынган (алынган) муниципаль кыйммэтле кәгазьләр буенча йөкләмәләрне түләү датасы житкәнчегә кадәр үтәү дип танырга хокуклы.

19 статья Муниципаль бурыч белән идарә итү

1. Муниципаль бурыч белән идарә итү дигәндә жирле үзидарә органнарының районның заем финанславына ихтыяжларын тәэмин итүгә, муниципаль бурыч йөкләмәләрен вакытында һәм тулысынча үтәүгә, бурычларга хезмәт күрсәтү чыгымнарын минимальләштерүгә, аларны үтәмәүне юкка чыгаручы йөкләмәләр күләмен һәм структурасын хуплауга юнәлдерелгән эшчәнлегә аңлашыла.

2. Муниципаль бурыч белән идарә итү район Уставы нигезендә жирле администрация (районның башкарма-күрсәтмә органы) тарафыннан гамәлгә ашырыла.

20 статья Районның бурыч йөкләмәләре буенча җаваплылык

1. Районның бурыч йөкләмәләре район милкендәге казнаны тәшкил итүче барлык мөлкәт белән тулысынча һәм шартларсыз тәэмин ителә һәм район бюджеты акчалары исәбеннән башкарыла.

2. Әгәр шушы йөкләмәләр район тарафыннан гарантияләнмәгән булса, Район Россия Федерациясенә, Татарстан Республикасының һәм башка муниципаль берәмлекләрнең бурычлары буенча җаваплы булмый.

21 Статья . Муниципаль эчке һәм тышкы бурычның югары чикләре һәм районның бурыч тотрыклылыгы күрсәткечләренә чик күрсәткечләре

1. Бюджет турындагы карар белән муниципаль эчке бурычның, муниципаль тышкы бурычның (районның чит ил валютасында йөкләмәләре булган очракта) өске чикләре (районның чит ил валютасында йөкләмәләре булган очракта) план чорының чираттагы финанс елыннан һәм ел саен килә торган 1 гыйнварына (чираттагы финанс елыннан соң килә торган елның 1 гыйнварына торышы буенча) билгеләнә, шул исәптән Россия Федерациясе валютасында муниципаль гарантияләр буенча бурычның югары чиге, чит ил валютасында муниципаль гарантияләр буенча (районның чит ил валютасында муниципаль гарантияләр буенча йөкләмәләре булганда) күрсәтелә.

2. Муниципаль эчке бурыч, муниципаль тышкы бурыч чикләре (районның чит ил валютасында йөкләмәләре булса) әлегә статьяның 4 һәм 5 пунктларында билгеләнгән чикләүләрне үтәгәндә билгеләнә.

3. Жирле бюджет турындагы карар белән чираттагы финанс елына һәм план чорына расланган жирле бюджет керемнәренә гомуми күләмен, физик затлар керемнәренә салымнан түләүләрнең өстәмә нормативлары буенча салым керемнәре күләмен исәпкә алмыйча, жирле бюджет керемнәренә гомуми күләмен арттырмамаса тиеш.

Районга карата РФ БК 136 статьясындагы 4 пункттында каралган чаралар кулланылган очракта, бурыч күләме жирле бюджет турындагы карар белән расланган чираттагы финанс елына һәм план чорына жирле бюджет керемнәренә гомуми күләменәң 50 процентыннан артмаса тиеш, физик затлар керемнәренә

салымнан түлүүләрнең өстәмә нормативлары буенча, кире кайтарылмый торган кертемнәрнең һәм (яисә) салым керемнәренең расланган күләмен исәпкә алмыйча.

4. Муниципаль бурычка хезмәт күрсәтү чыгымнары күләме түбәндәге таләпләрне үтәгәндә жирле бюджет турындагы карар белән раслана:

1) чираттагы финанс елында һәм план чорында муниципаль бурычка хезмәт күрсәтүгә чыгымнар күләме чираттагы финанс елына һәм план чорына Татарстан Республикасы бюджеты турында Татарстан Республикасы законы белән расланган Татарстан Республикасының 10 процентыннан артмаса тиеш яисә тиешле бюджет чыгымнарының гомуми күләменен чираттагы финанс елына һәм план чорына жирле бюджет турындагы карар белән, Россия Федерациясе бюджет системасы бюджетларыннан бирелә торган субвенцияләр исәбеннән гамәлгә ашырыла торган чыгымнар күләменнән тыш;

2) Чираттагы финанс елында һәм план чорында чираттагы финанс елында һәм чираттагы финанс елының 1 гыйнварына барлыкка килгән муниципаль бурычны түләү һәм аларга хезмәт күрсәтү буенча түлүүләрнең еллык суммасы чираттагы финанс елына һәм план чорына жирле бюджет турында карар белән расланган жирле бюджетның салым, салым булмаган керемнәренең һәм Россия Федерациясе бюджет системасы бюджетларыннан дотацияләрнең гомуми күләменнән 20 проценттан артмаса тиеш; күрсәтелгән нисбәтне исәпләгәндә Чираттагы финанс елыннан һәм план чорының һәр елыннан соң килүче елның 1 гыйнварыннан соң килгән бурыч йөкләмәләрен вакытыннан алда түләүгә жиберелә торган түлүүләр суммасы исәпкә алынмый.

## 22 статья . Муниципаль бурыч алулар

1. Районның эчке муниципаль хисаплашулары дигәндә, муниципаль кыйммәтле кәгазьләрне урнаштыру юлы белән һәм Россия Федерациясе бюджет системасының башка бюджетларыннан һәм кредит оешмаларыннан кредитлар рәвешендә район исемнән заем акчаларын жирле бюджетка жәлеп итү аңлашыла, алар буенча Россия Федерациясе валютасында белдерелгән заемщик буларак районның бурыч йөкләмәләре барлыкка килә.

2. Районның муниципаль тышкы алынмалары дигәндә, Россия Федерациясе тарафыннан максатчан чит ил кредитларын куллану кысаларында район исемнән жирле бюджетка кредитлар жәлеп итү аңлашыла, алар буенча чит ил валютасында белдерелгән район алдында бурычларын барлыкка китерә.

3. Муниципаль тышкы алынмалар чираттагы финанс елына һәм план чорына Россия Федерациясе тышкы дәүләт хисаплашулары программасына кертелгән проектларны финанслау максатларында гамәлгә ашырыла.

4. РФ БК һәм район Уставы нигезендә район исемнән муниципаль алынмаларны гамәлгә ашыру хокукына районның башкарма комитеты ия.

5. Муниципаль кыйммәтле кәгазьләрне урнаштыру түбәндәге шартларны үтәгәндә район тарафыннан гамәлгә ашырыла:

1) районның бурыч йөкләмәләре буенча срогы чыккан бурыч булмау;

2) район тарафыннан кредит рейтингы Россия Федерациясе Хөкүмәте билгеләгән дәрәжәдән түбәнрәк алынган, исемлеге Россия Федерациясе Хөкүмәте тарафыннан билгеләнә торган юридик затларның берәрсеннән яисә берничә рейтинг гамәлләрен гамәлгә ашыручы заттан.

6. Район, аны РФ БК 1071 статьясы һәм ТР БК 311 статьясы нигезендә бурыч тотрыклылыгы уртача булган заемщиклар төркеменә кергән очракта,

районны бурыч тотрыклылыгы түбән булган заем алуучылар төркеменә кертергә, районның бурыч тотрыклылыгы күрсәткечләрен арттыруга китерә торган күләмнәрдә муниципаль гарантияләр бирергә хокуклы түгел.

7. Район, аны РФ БК 1071 статьясы һәм ТР БК 311 статьясы нигезендә бурыч тотрыклылыгы уртача булган заемщиклар төркеменә керткән очракта, муниципаль алынмаларны гамәлгә ашырырга, муниципаль гарантияләрне Татарстан Республикасы Финанс министрлыгы белән муниципаль эчке һәм тышкы үзләштерүләр программалары, чираттагы финанс елына һәм план чорына муниципаль гарантияләр, шулай ук күрсәтелгән программаларга үзгәрешләр кертелгән очракта гына бирергә хокуклы.

8. Район, аны РФ БК 1071 статьясы һәм ТР БК 311 статьясы нигезендә бурыч тотрыклылыгы түбән булган заемщиклар төркеменә керткән очракта, муниципаль алынмаларны гамәлгә ашырырга, районның РФ БК 1071 статьясындагы 5 пунктында каралган бурыч тотрыклылыгы күрсәткечләре күрсәткечләрен арттыруга китерә торган күләмнәрдә муниципаль гарантияләр бирергә хокуклы түгел.

9. Район, аны РФ БК 1071 статьясы һәм ТР БК 311 статьясы нигезендә бурыч тотрыклылыгы түбән булган заемщиклар төркеменә керткән очракта, кредит оешмаларыннан кредитлар рәвешендә һәм районның кыйммәтле кәгазьләрен районның бурыч йөкләмәләрен рефинанслау максатларында гына, шулай ук РФ бюджет системасының башка бюджетларыннан район түләү сәләтен торгызу планы кысаларында бирелгән максатчан бюджет кредитлары рәвешендә, Россия Федерациясе БК ның 1071 статьясындагы 9 пункты һәм Татарстан Республикасы 311 статьясындагы 7 пункты белән каралган муниципаль эчке алынмаларны гамәлгә ашырырга хокуклы.

10. Район, аны РФ БК 1071 статьясы һәм РФ БК 311 статьясы нигезендә бурыч тотрыклылыгы түбән булган заемщиклар төркеменә керткән очракта, муниципаль тышкы алынмаларны гамәлгә ашырырга һәм чит ил валютасында муниципаль гарантияләр бирергә хокуклы түгел.

11. Район, аны РФ БК 1071 статьясы һәм ТР БК 311 статьясы нигезендә бурыч тотрыклылыгы түбән булган заемщиклар төркеменә керткән очракта, муниципаль эчке алынмаларны гамәлгә ашырырга, муниципаль гарантияләрне, Татарстан Республикасы Финанс министрлыгы тарафыннан муниципаль алынмалар, Россия Федерациясе валютасында чираттагы финанс елына һәм план чорына (чираттагы финанс елына) муниципаль гарантияләр, шулай ук күрсәтелгән программаларга үзгәрешләр кертелгәндә генә, Россия Федерациясе валютасында муниципаль гарантияләр бирергә хокуклы.

12. РФ БК 1071 статьясындагы 9 пунктында каралган районның түләү сәләтен торгызу планы кысаларында бирелгән Россия Федерациясе бюджет системасының башка бюджетларыннан максатчан бюджет кредитлары буенча район йөкләмәләрен реструктуризацияләү рөхсәт ителми.

23 статья . Чит ил валютасында район тарафыннан гарантияләр алу һәм гарантияләр бирү үзенчәлекләре

1. Район Россия Федерациясеннән чит ил валютасында акча алуны гамәлгә ашырырга, Россия Федерациясенә, Россия Федерациясе БК кодексының 103 статьясындагы 25 пункты нигезләмәләрен исәпкә алып, жәлеп ителгән максатчан

чит ил кредитлары акчаларыннан файдалану кысаларында гына, Россия Федерациясенең чит ил валютасында гарантияләр бирергә хокуклы.

#### 24 статья . Муниципаль бурыч алуларның иң чик күлөме

1. Тиешле финанс елына муниципаль алынмаларның иң чик күлөме дигәндә, тиешле финанс елына муниципаль эчке һәм тышкы алынмалар программалары буенча район бюджетына акчалар жәлеп итүнең жыелма күлөме аңлашыла.

2. Жирле бюджетка акчалар жәлеп итү күлөмнәре чираттагы финанс елына һәм план чорына (чираттагы финанс елына) муниципаль эчке һәм тышкы алулар программалары белән билгеләнә, һәм тиешле финанс елында акчалар жәлеп итүнең гомуми суммасы жирле бюджет кытлыгын финанслауга юнәлдерелә торган акчаларның гомуми суммасыннан артмаска тиеш, моңа тиешле ел ахырына инфраструктур проектларны гамәлгә ашыруны финанс белән тәмин итүгә жәлеп ителгән бюджет кредиты күлөме һәм жирле бюджет турындагы карар белән тиешле финанс елына расланган районның бурыч йөкләмәләрен каплау күлөмнәре керми, 103 һәм 104 статьялары нигезләмәләрен исәпкә алып.

3. Хисап финанс елында район хисаплары алган акчаның гомуми суммасы жирле бюджет кытлыгын финанслауга юнәлдерелгән акчаларның гомуми суммасыннан һәм агымдагы елның 1 гыйнварына жирле бюджетның элгә арттырылган средстволары суммасында барлыкка килгән хисап финанс елы йомгаклары буенча районның бурыч йөкләмәләрен каплау күлөмнәреннән артып киткән очракта, РФ БК 96 статьясында каралган максатларга юнәлдерелергә, агымдагы финанс елына салымнарның иң чик күлөмнән киметеп.

#### 25 статья . Муниципаль тышкы бурыч алулар программасы

1. Чираттагы финанс елына һәм план чорына муниципаль тышкы бурыч алулар программасы чираттагы финанс елында һәм план чорында чит ил максатчан кредитларын һәм (яисә) чит ил валютасында түләнә торган максатчан чит ил кредитларын куллану кысаларында федераль бюджеттан чит ил валютасында жирле бюджетка жәлеп ителә торган бюджет кредитлары исемлегеннән гыйбарәт.

2. Муниципаль тышкы алынмалар программасы белән түбәндәгеләр билгеләнә:

1) Чираттагы финанс елында һәм план чорында федераль бюджеттан чит ил максатчан кредитларын куллану кысаларында жирле бюджетка жәлеп ителә торган бюджет кредитлары буенча барлыкка килә торган бурыч йөкләмәләрен түләү сроклары һәм жирле бюджетка акча жәлеп итү күлөме;

2) максатчан чит ил кредитларын куллану кысаларында жирле бюджеттан чит ил валютасында жәлеп ителгән бюджет кредитлары буенча барлыкка килгән чираттагы финанс елында һәм план чорында районның бурыч йөкләмәләрен каплау күлөме.

3. Чираттагы финанс елына һәм план чорына муниципаль тышкы алынмалар программасы чираттагы финанс елына һәм план чорына жирле бюджет турындагы карарга кушымта булып тора

#### 26 статья . Муниципаль эчке бурыч алулар программасы

1. Чираттагы финанс елына һәм план чорына муниципаль эчке бурыч алулар программасы чираттагы финанс елында һәм план чорында гамәлгә ашырыла һәм



(яисә) түләнгән тиешле бурыч йөкләмәләре төрләре буенча муниципаль эчке бурыч алулар исемлегеннән гыйбарәт.

2. Муниципаль эчке алынмалар программасы белән түбәндәгеләр билгеләнә:

1) Чираттагы финанс елында һәм план чорында муниципаль эчке бурыч алуларны гамәлгә ашырганда барлыкка килә торган бурыч йөкләмәләрен жирле бюджетка акча жәлеп итү күләмнәре һәм түләүнең иң чик сроклары тиешле бурыч йөкләмәләре төрләре буенча тиешле бурыч йөкләмәләре төрләре буенча жирле бюджетка акча жәлеп итү күләмнәре;

2) Россия Федерациясе валютасында күрсәтелгән муниципаль бурыч йөкләмәләрен тиешле бурыч йөкләмәләре төрләре буенча каплау күләмнәре.

3. Чираттагы финанс елына һәм план чорына муниципаль эчке алынмалар программасы чираттагы финанс елына һәм план чорына бюджет турындагы карарга кушымта булып тора.

4. РФ БК 105 статьясы нигезендә муниципаль эчке бурыч үткәрү муниципаль эчке алынмалар программасында чагылмый.

#### 27 статья . Муниципаль гарантияләр

1. Муниципаль гарантия принципалның бенефициар каршында килешүдән яки башка алыш-бирештән (төп йөкләмәдән) килеп чыккан акчалата йөкләмәләрен тиешенчә үтәүне тәмин итә.

2. Муниципаль гарантия принципал йөкләмәләрен вакытыннан алда үтәүне тәмин итми, шул исәптән аларны вакытыннан алда башкару йә бурычларны үтәү срогы якынлашып килүче дип саналган вакыйгаларны (хәлләрне) вакытыннан алда үтәүне тәмин итми.

3. Муниципаль гарантиянең язма рәвешә мәжбүри.

4. Муниципаль гарантия төп йөкләмәләр суммасы күрсәтелгән валютада бирелә.

5. Муниципаль гарантия буенча гарант гарантия суммасы чикләрендә үзе тәмин иткән йөкләмә буенча субсидия жаваплылыгына ия.

6. Муниципаль гарантиядә түбәндәгеләр күрсәтелә:

1) гарант исеме (тиешле гавами-хокукый белем - Район) һәм гарант исемнән гарантия биргән орган исеме;

2) бенефициарның исеме;

3) принципал исеме;

4) гарантия бирелә торган йөкләмә (исеме, бәяләмә датасы һәм номеры (ул булганда), төп йөкләмәнең гамәлдә булу срогы яисә аның буенча йөкләмәләрне үтәү срогы, яklarның исемнәре, төп йөкләмәләрнең башка житди шартлары күрсәтеләп);

5) гарантия буенча гарант йөкләмәләре күләме һәм гарантиянең иң чик суммасы;

6) гарантия бирү нигезләре;

7) гарантиянең үз көченә керү датасы яисә гарантия үз көченә керә торган вакыйга (шарт);

8) гарантиянең гамәлдә булу вакыты;

9) гарантияле очракны билгеләү, гарантия үтәү турында бенефициарның таләпләрен күрсәтү срогы һәм тәртибе;

10) гарантияне чакыртып алу нигезләре;

11) гарантия буенча гарант тарафыннан йөкләмәләрне башкару тәртибе;

12) гарантия суммасын тулы күләмдә яисә гарантия үтәгәндә, үтәгәндә (башка нигезләрдә туктатылганда) тулы күләмдә яисә гарантия белән тәмин ителгән принципалның йөкләмәләренен нинди дә булса өлешендә һәм гарантиядә билгеләнгән башка очракларда киметү нигезләре;

13) гарантияне туктату нигезләре;

14) гарантның алдан язмача ризалыгыннан башка үзгәртелә алмаган төп йөкләмәләр шартлары;

15) муниципаль гарантия буенча бенефициар гаранты тарафыннан түләнгән акчаларны кайтару принцибына гарант таләбе булу яисә булмау (принципалга, регресска гарантның регресс таләбе);

16) гарантиянең башка шартлары, шулай ук РФ БК билгеләгән белешмәләр, гарантның норматив хокукый актлары, гарант исеменнән гарантия бирүче орган актлары белән билгеләнгән белешмәләр.

7. Гарантның принципалга карата регресс таләбе хокукын күздә тотмый торган муниципаль гарантия бары тик хужалык жәмгыяте йөкләмәләре, акцияләренен 100 проценты (өлешләре) тиешле гавами-хокукый берәмлек (гарант), мөлкәте тиешле гавами-хокукый берәмлек (гарант) милкендә булган муниципаль унитар предприятие (гарант) тарафыннан гына тәмин ителергә мөмкин.

8. Муниципаль гарантиянең үз көченә керүе календарь дата белән яисә гарантиядә күрсәтелгән билгеле бер вакыйга (шартлар) житү белән билгеләнә.

9. Бенефициарның алдан язмача ризалыгыннан башка муниципаль гарантия шартларын үзгәртәргә хокуксыз.

10. Гарантка карата таләпнең муниципаль гарантия буенча кабул ителгән бенефициары, күрсәтелгән хокукларны, муниципаль гарантия белән тәмин ителә торган принципал (эмитент) йөкләмәләрен үтәү, облигациягә хокукларны яңа хужага (сатып алуыга) күчүгә бәйле рәвештә, кыйммәтле кәгазьләр турында Россия Федерациясе законнарында билгеләнгән тәртиптә тапшыру (күчү) керми, гарантның алдан язма ризалыгыннан башка (башка нигезләр буенча) тапшырыла алмый.

11. Кредит (заем, шул исәптән облигация) буенча йөкләмәләрне үтәүне тәмин итүче муниципаль гарантия муниципаль гарантиядә күрсәтелгән төп йөкләмә шартларының муниципаль гарантиядә күрсәтелгән, гарантның алдан язмача ризалыгыннан башка үзгәртелмәгән очракта һәм (яисә) кредит (заем, шул исәптән облигацион) гарантия белән тәмин ителгән муниципаль гарантия акчаларыннан (заем, шул исәптән облигацион) максатчан файдаланган очракта, кредит шартнамәсе һәм кредит буенча муниципаль гарантия бирү турындагы шартнамә нигезендә кредитның максатчан кулланылышын контрольдә тоту гамәлгә ашырыла торган төп йөкләмәләр шартлары үзгәртелмәгән очракта гына гарант тарафыннан чакыртып алынырга тиеш.

12. Муниципаль гарантия буенча акча түләү турындагы бенефициарның таләбе (гарантияне башкару турындагы бенефициарның таләбе) гарантия белән билгеләнгән очракта гына (гарантияле очрак барлыкка килгәндә) гарантка белдерелергә мөмкин. Гарантияне үтәү турында бенефициар таләбе гарантиядә

күрсәтелгән документларны кушып, гарантиядә билгеләнгән тәртиптә гарантия язмача тапшырылырга тиеш.

13. Бенефициар муниципаль гарантия һәм муниципаль гарантия бирү турындагы шартнамәдә билгеләнгән сроктан иртәрәк гарантияне үтәү турындагы таләпләрне, шул исәптән, йөкләмә гарантияләре белән тәмин ителгән гарантияләренә үтәү срогы якынлашып килүче дип саналган вакыйгалар (хәлләр) килеп чыккан очракта, күрсәтергә хокуксыз.

14. Гарант гарантияне үтәү турында бенефициар таләбе куелу турында принципалга хәбәр итәргә һәм таләпнең күчermәсен принципалга тапшырырга тиеш.

15. Гарант муниципаль гарантиядә билгеләнгән вакытта күрсәтелгән таләпкә кушымта итеп бирелгән документлар белән гарантияне үтәү турындагы бенефициарның таләбен нигезләү предметына һәм таләп гарантиясе шартларына һәм аңа кушып бирелгән документларга туры килү-килмәвен карарга тиеш.

16. Гарантияне башкару турында бенефициарның һәм аңа кушымта итеп бирелгән документларның таләпләре нигезсез һәм (яисә) тиешле гарантияләр шартларына туры килми дип таныла һәм гарант бенефициарның түбәндәге очракларда таләпләрен канәгатьләндерүдән баш тарта:

1) гарантия гарантия бирелгән (гарантиянең гамәлдә булу срогы) срогы тәмамлангандан соң таләп һәм (яисә) аңа кушып бирелгән документлар гарантия тапшырыла);

2) таләп һәм (яисә) аңа кушымта итеп бирелгән документлар билгеләнгән гарантияне бозып гарантия күрсәтелгән;

3) таләп һәм (яисә) аңа кушымта итеп бирелгән документлар гарантия шартларына туры килми;

4) бенефициар принципал һәм (яисә) өченче затлар тарафыннан тәкъдим ителгән принципал гарантияләре белән тәмин ителгән йөкләмәләренә тиешенчә үтәүне баш тарткан;

5) гарантиядә билгеләнгән башка очракларда.

17. Муниципаль гарантияне һәм (яисә) аңа кушымта итеп бирелгән документларны башкару турындагы бенефициар таләбе муниципаль гарантиянең нигезләнмәгән һәм (яисә) тиешле шартларына туры килми дип танылган очракта, гарант бенефициарга аның таләбен канәгатьләндерүдән баш тарту турында хәбәр итәргә тиеш.

18. Гарант, принципалны күз алдына китерергә мөмкин булган бәхәс бенефициары таләпләренә каршы торырга хокуклы. Гарант, принципал алардан баш тарткан яки үз бурычын таныган очракта да, әлеге каршылыкларга хокукын югалтмый.

19. Гарантиянең һәм аңа кушымта итеп бирелгән документларның үтәлеше турында бенефициар таләбе расланган очракта, гарант гарантиядә билгеләнгән сиктә гарантия буенча йөкләмәне үтәргә тиеш.

20. Муниципаль гарантия белән каралган бенефициар алдында гарантның йөкләмәсе гарантия белән тәмин ителгән принципалның вакыты чыккан йөкләмәләре күләмендә, әмма гарантия суммасыннан артмаган күләмдә акча түләү белән чикләнә.

21. Муниципаль гарантия буенча бенефициар алдында гарантны билгеләү туктатыла:

1) Гарант тарафыннан бенефициарга гарантиядә билгелэнгән күләмдә акча түләү белән;

2) ул бирелгән (гарантиянең гамәлдә булу вакыты) гарантиядә билгелэнгән вакыт узгач;

3) гарантия белән тәмин ителгән принципалның принципалга һәм (яисә) өченче затлар тарафыннан үтәлгән очракта йә күрсәтелгән йөкләмәләрне башка нигезләр буенча туктаткан очракта (бенефициар тарафыннан күрсәтелгән гарантка һәм (яисә) судка гарантияне үтәү турындагы таләпнең булуына карамастан);

4) бенефициарның, мондый гарантия буенча бенефициарларның фактта булмавы һәм киләчәктә алар барлыкка килү өчен нигезләр булмау шартларында, РФ БК 1151 статьясында каралган гарантны гарантия буенча гаранттан азат итү турындагы язма гаризасын гарантия буенча үз хокукларыннан баш тарту нәтижәсендә;

5) гарантия бирелгән принципалның йөкләмәсе билгелэнгән вакытта барлыкка килмәсә;

6) бенефициар гарантка һәм (яисә) судка гарантия үтәү турындагы гарантка таләпне белдергәннән соң (шул исәптән принципалны бетерү белән бәйле рәвештә һәм (яисә) бенефициарны һәм (яисә) бенефициарны юкка чыгаруга бәйле рәвештә) төп йөкләмәне туктатып яисә аны гамәлдә булмаган килешү дип тану;

7) бенефициар белән башка затка бирелгән очракта яисә бенефициарның гарантия, хокуклар һәм (яисә) бурычларның гарантия буенча гарантка карата таләпләрнең, гарантның алдан язмача ризалыгыннан башка (күрсәтелгән хокукларны (хокукларны һәм бурычларны) Россия Федерациясе законнарында билгелэнгән тәртиптә облигациягә хокукларның яңа хужасына (сатып алуыга) күчүгә, гарантия белән тәмин ителә торган принципалның (эмитентның) йөкләмәләрен үтәүгә бәйле рәвештә, кыйммәтле кәгазьләр турындагы таләпне (хокукларны һәм бурычларны) Россия Федерациясе законнарында билгелэнгән тәртиптә тапшырудан (күчүдән) тыш) тыш);

8) принципал белән башка затка тапшырылган яисә хокуклар һәм (яисә) бурыч (бурыч) принципалына караган башка нигезләр буенча гарантның алдан язмача ризалыгыннан башка, төп йөкләмәләр буенча икенче затка күчкән очракта;

9) гарантияне гарантиядә күрсәтелгән очракларда һәм нигезләрдә чакыртып алу нәтижәсендә;

10) гарантиядә билгелэнгән башка очракларда.

22. Аның буенча гарант йөкләмәләре туктатылганнан соң, бенефициар белән гарантия тоту күрсәтелгән гарантия буенча нинди дә булса хокуклар бенефициары өчен сакланмый.

23. Муниципаль гарантияне туктату турында билгеле булган гарант бу хакта бенефициарга һәм принципалга хәбәр итәргә тиеш.

Бенефициар һәм муниципаль гарантияне чакыртып алу яисә туктатуга китерә торган хәлләр килеп чыгу турында мәгълүм булган принципал бу хакта гарантка хәбәр итәргә тиеш.

24. Әгәр муниципаль гарантияне гарант тарафыннан үтәү принципалга карата гарантның регресс таләбе хокукын барлыкка китерсә йә бенефициарның принципалга карата таләбе хокуклары гарантына бирелсә, мондый муниципаль гарантияне үтәү өчен акчалар тиешле бюджет дефицитын финанслау

чыганаclarында исәпкә алына, ә мондый муниципаль гарантия буенча йөкләмәләрне үтәү бюджет кредиты бирү буларак чагыла.

25. Әгәр муниципаль гарантияне гарант тарафыннан үтәү принципалга карата гарантның регресс таләбе хокукын барлыкка китермәсә йә бенефициарның принципалга карата таләбе хокуклары гарантына бирелүгә бәйле булмаса, мондый муниципаль гарантияне үтәү өчен акчалар тиешле бюджет чыгымнарында исәпкә алына.

26. Гарантка гарант тарафыннан тулы күләмдә яисә гарантия буенча йөкләмәләрнең нинди дә булса өлешендә түләнгән, яисә бенефициарның принципалга карата таләбе хокуклары гарантка бирелгән хокукларны үтәү тәртибендә түләнгән акчаларны регресс тәртибендә кайтару исәбенә алынган акчалата чаралар бюджет кредитларын кире кайтару буларак чагылдырыла.

27. Муниципаль гарантияләр белән тәмин ителә торган кредитлар һәм заемнар максатчан булырга тиеш. Кредит (облигациядән тыш) буенча йөкләмәләрне үтәүне тәмин итә торган муниципаль гарантия кредит килешүендә (заем килешүендә) һәм (яисә) күрсәтелгән муниципаль гарантияне кредитор (заем) йөкләмәләрән бирү турындагы килешүдә күрсәтелгән кредит (заем) акчаларыннан максатчан файдалануны үз ягыннан тикшереп торуну гамәлгә ашыру шарты белән бирелә.

28. Муниципаль гарантия белән тәмин ителгән кредит (заем) акчаларыннан максатчан файдаланмау факты ачыкланган очракта, муниципаль гарантия бирү турындагы шартнамәдә билгеләнгән йөкләмәләрне үтәмәгән яисә тиешенчә үтәмәгән очракта, принципал һәм бенефициар Россия Федерациясе законнары, муниципаль гарантия бирү турындагы шартнамәдә билгеләнгән жаваплы була.

29. Бенефициарлар билгеле булмаган затлар даирәсе булган йөкләмәләрне тәмин итүгә бирелә торган муниципаль гарантиянең үзенчәлекләре РФ БК тарафыннан билгеләнә.

30. Муниципаль кыйммәтле кәгазьләр эмиссиясе нәтижәсендә барлыкка килгән йөкләмәләр буенча муниципаль гарантияләр бирү һәм үтәү үзенчәлекләре РФ БК тарафыннан билгеләнә.

31. Муниципаль гарантияләр бирү тәртибе һәм шартлары РФ БК тарафыннан һәм аның нигезендә кабул ителгән Нигезләмә белән билгеләнә.

28 статья . Чит ил валютасында муниципаль гарантияләр программасы

1. Чит ил валютасындагы муниципаль гарантияләр программасы чираттагы финанс елында һәм план чорында бирелә торган муниципаль гарантияләрнең чит ил валютасындагы исемлеге, түбәндәге белешмәләрне күрсәтеп, үз эченә ала:

1) гарантиянең һәр юнәлеше (максатлары), категорияләре (төркемнәре) һәм (яисә) принципалларның һәр юнәлеше (максатлары) буенча гарантияләр күләмен күрсәтеп гарантияләү юнәлешләре (максатлары);

2) гарантияләр һәм алар тәмин итә торган йөкләмәләр валютасы;

3) гарантияләрнең гомуми күләме;

4) гарантның принципалларга карата регресс таләбе хокукы булу (булмау);

5) гарантияләр бирүнең һәм үтәүнең башка шартлары.

2. Муниципаль гарантияләр муниципаль гарантия белән тәмин ителә торган йөкләмәләр күрсәтелгән валютада бирелә.

3. Чит ил валютасында муниципаль гарантияләр программасы бюджет турындагы тиешле карарга кушымта булып тора.

29 статья . Россия Федерациясе валютасында муниципаль гарантияләр программасы

1. Россия Федерациясе валютасындагы муниципаль гарантияләр программасы Чираттагы финанс елында һәм план чорында бирелә торган муниципаль гарантияләрнең Россия Федерациясе валютасындагы исемлегеннән гыйбарәт, түбәндәге белешмәләрне күрсәтеп:

1) гарантиянең һәр юнәлеше (максатлары), категорияләре (төркемнәре) һәм (яисә) принципалларның һәр юнәлеше (максатлары) буенча гарантияләр күләмен күрсәтеп гарантияләү юнәлешләре (максатлары);

2) гарантияләрнең гомуми күләме;

3) принципалларга гарантның регресс таләбе хокукы булу (булмау);

4) гарантияләр бирүнең һәм үтәүнең башка шартлары.

2. Россия Федерациясе валютасында күрсәтелгән йөкләмәләр буенча муниципаль гарантияләр бары тик Россия Федерациясе валютасында гына бирелә һәм үтәлә.

3. Россия Федерациясе валютасында муниципаль гарантияләр программасы бюджет турындагы карарга кушымта булып тора.

30 статья . Муниципаль кыйммәтле кәгазьләр

1. Муниципаль кыйммәтле кәгазьләр дип район исеменнән чыгарылган кыйммәтле кәгазьләр таныла.

2. Муниципаль кыйммәтле кәгазьләр Эмитенты булып район уставында муниципаль алынмаларны гамәлгә ашыру хокукына ия районның башкарма комитеты чыгыш ясый.

3. Район тарафыннан чыгарылырга мөмкин булган муниципаль кыйммәтле кәгазьләрнең төрләре, аларның эмиссия һәм мөрәҗәгать итү тәртибе һәм шартлары РФ БК тарафыннан билгеләнә.

31 статья . Муниципаль кыйммәтле кәгазьләр урнаштыруның чик күләмнәре

Номиналь бәя буенча чираттагы финанс елына һәм план чорының һәр елында муниципаль кыйммәтле кәгазьләрнең иң чик күләмнәре район Советы тарафыннан муниципаль эчке бурычның өске чиге нигезендә билгеләнә, ул бюджет турындагы карар белән билгеләнгән.

32 статья . Район бюджетыннан бирелә торган бюджетара трансфертларның рәвешләре

Район бюджетыннан бюджетара трансфертлар түбәндәге формада бирелә: жирлекләрнең бюджет тәмин ителешен тигезләүгә район бюджетыннан дотацияләр;

Россия Федерациясе БК 133 һәм 140 статьяларында һәм Татарстан Республикасы БК 44.6 статьясында билгеләнгән очрақларда район, авыл жирлекләре бюджетларына субвенцияләр;

муниципаль берәмлекләр бюджетларына субсидияләр;

Татарстан Республикасы БК 44.10 статьясында билгеләнгән очрақларда Татарстан Республикасы бюджетына субсидияләр;

башка бюджетара трансфертлар.

Финанс белән тәэмин итү чыганагы булып максатчан билгеләнештәге субсидияләр, субвенцияләр һәм максатчан билгеләнештәге башка бюджетара трансфертлар булган жирле бюджетлардан бюджетара трансфертлар бирү максатлары, тәртибе һәм шартлары Татарстан Республикасы законнары һәм (яисә) Татарстан Республикасының башка норматив хокукый актлары нигезендә кабул ителгән район Советы карарлары белән билгеләнә.

33 статья . Район бюджетыннан жирлекләрнең бюджет тәэмин ителешен тигезләүгә дотацияләр бирү тәртибе

1. Жирлекләрнең бюджет тәэмин ителешен тигезләүгә дотацияләр район бюджетыннан район составына керүче жирлекләргә РФ БК таләпләре һәм Татарстан Республикасы законнары нигезендә кабул ителә торган район Советы карарлары нигезендә бирелә.

Жирлекләрнең бюджет тәэмин ителешен тигезләүгә дотацияләрнең гомуми күләме, жирлекләрнең суммар ихтыяжларын һәм керем мөмкинлекләрен бәяләү аермасын исәпкә алып, жирлекләрнең бюджет тәэмин ителешен тигезләүгә дотацияләрнең суммар күләме буларак чираттагы финанс елына һәм план чорына район бюджеты проектының төзегәндә ел саен, район составына керүче жирлекләрнең бюджет тәэмин ителешен тигезләүгә дотацияләрнең суммар күләме һәм жирлекләрнең керем мөмкинлекләрен бәяләү аермасын исәпкә алып, жирлекләрнең бюджет тәэмин ителешен тигезләүгә дотацияләрнең суммар күләме зарурлыгыннан чыгып билгеләнә.

Муниципаль берәмлекләр арасында жирлекләрнең бюджет тәэмин ителешен тигезләүгә район бюджетыннан дотацияләр бүлү, ТР БК 44.1 статьясындагы 5 пунктында билгеләнгән тәртиптә бирелә торган дотацияләрдән тыш, ТР БК 12 нче кушымтада билгеләнгән тәртип нигезендә гамәлгә ашырыла.

2. Жирлекләрнең бюджет тәэмин ителешен тигезләүгә дотацияләр күләме һәм аларны район бюджетыннан бүлү район Советы карары белән чираттагы финанс елына һәм план чорына раслана.

Район бюджеты проекты чираттагы финанс елына һәм план чорына расланса, планлаштырылган чорга район бюджетыннан бюджет тәэмин ителешен тигезләүгә дотацияләрнең шәһәр, авыл жирлекләре арасында бүленмәгән күләмен план чорының беренче елына расланган күрсәтелгән дотацияләрнең гомуми күләменең 20 процентыннан артмаган һәм план чорының икенче елына расланган әлеге дотацияләрнең гомуми күләменең 20 процентыннан артмаган күләмдә раслау рөхсәт ителә.

3. ТР БК 44.1 статьясындагы 5 пунктында билгеләнгән тәртиптә бирелә торган дотацияләрдән тыш, жирлекләрнең бюджет тәэмин ителешен тигезләүгә дотацияләр шәһәр һәм авыл жирлекләренә бирелә, аларның исәп-хисап бюджет тәэмин ителеше районның шәһәр һәм авыл жирлекләренә хисаплы бюджет тәэмин ителешен тигезләү критерие буларак билгеләнгән дәрәжәдән артмый.

Жирлекләрнең хисап бюджет тәэмин ителеше, салым базасыннан (салым потенциалыннан) чыгып, шәһәр һәм авыл жирлеге бюджеты тарафыннан алына торган бер кешегә салым керемнәре нисбәте һәм, халык структурасында аермаларны, социаль-иқтисадый, климатик, географик һәм башка объектив факторларны һәм муниципаль хезмәт күрсәтүләренә бер кешегә исәпләгәндә бәяләренә йогынты ясый торган шартларны исәпкә алып, район жирлекләре буенча уртача шундый ук күрсәткеч белән билгеләнә.

Исәп-хисап бюджет тәмин ителеше дәрәжәсе шәһәр һәм авыл жирлекләре буенча шәһәр һәм авыл жирлекләренен салым керемнәренен, бюджет хезмәтләре исемлегенен һәм муниципаль хезмәтләрен бер кешегә исәпләгәндә күрсәтү бәясенә йогынты ясый торган факторларны һәм шартларны характерлый торган күрсәткечләренен жирлекләр буенча чагыштырылыҡ бердәй методика буенча билгеләнә һәм шәһәр һәм авыл жирлекләре өчен аерым билгеләнә ала.

Жирлекләренен исәп-хисап бюджет тәмин ителеше дәрәжәсен билгеләгәндә, хисап чорындагы факттагы керемнәр һәм чыгымнар күрсәткечләрен һәм (яисә) фаразлана торган керемнәр һәм чыгымнар күрсәткечләрен куллану рәхсәт ителми.

4. Әлеге статьяның 3 пунктында каралган дотацияләр бирелгән очракта, районның финанс органы жирлекләренен бюджет тәмин ителешен тигезләүгә дотацияләр алучы муниципаль берәмлекләренен жирле администрацияләре башлыктары (башкарма-күрсәтмә органнары җитәкчеләре) белән жирлекнең муниципаль финансларын социаль-иқтисадый үстерү һәм савыктыру чаралары каралган килешүләр төзәргә хокуклы.

Әлеге пунктта күрсәтелгән килешүләргә карата килешүне төзү тәртибе, сроклары һәм таләпләр районның башкарма комитеты тарафыннан билгеләнә.

34 статья . Район бюджетыннан муниципаль берәмлекләр бюджетларына субсидияләр

1. РФ БК, ТР БК, башка муниципаль берәмлекләр бюджетларына таләпләре нигезендә кабул ителә торган район Советы карарларында каралган очрактарда һәм тәртиптә жирле әһәмияттәге мәсьәләләренә хәл итү буенча жирле үзидарә органнары вәкаләтләрен үтәгәндә барлыкка килә торган чыгым йөкләмәләрен уртақ финанслау максатларында район бюджетыннан субсидияләр биреләргә мөмкин.

2. Әлеге статьяда күрсәтелгән субсидияләренә бирү максатлары һәм шартлары район Советы карары белән билгеләнгән тәртиптә төзелә торган жирле администрацияләр арасындагы килешүләр белән билгеләнә.

35 статья . Район бюджетыннан Татарстан Республикасы бюджетына субсидияләр

1. Татарстан Республикасы Үзәк сайлау комиссиясенен 44.10 статьясында билгеләнгән тәртиптә район бюджетыннан Татарстан Республикасы бюджетына субсидияләр бирелә.

2. Әлеге статьяның 1 өлешендә күрсәтелгән бюджетара субсидияләр район бюджетында Татарстан Республикасы бюджеты турында Татарстан Республикасы Законы нигезендә карала.

36 статья . Район бюджетыннан шәһәр, авыл жирлекләре бюджетларына башка бюджетара трансфертлар

РФ БК, ТР БК һәм Татарстан Республикасының тиешле законнары, шәһәр, авыл жирлекләре бюджетларына таләпләре нигезендә кабул ителә торган район Советы карарларында каралган очракта һәм тәртиптә район бюджетыннан башка бюджетара трансфертлар, шул исәптән төзелгән килешүләр нигезендә жирле әһәмияттәге мәсьәләләренә хәл итү вәкаләтләрен гәмәлгә ашыруга бюджетара трансфертлар биреләргә мөмкин.



37 статья . Район алдында акчалата йөкләмәләр

1. Акчалата йөкләмәләр буенча бурыч - бурычлы кеше билгеле бер датага акчалата йөкләмәләр нигезендә түлөргә тиешле акчалар суммасы.

2. Район алдында акчалата йөкләмәләр буенча таләпләр районның финанс активларын формалаштыра.

3. Исәпкә алу һәм аны кайтару кагыйдәләре (нигезләре, шартлары һәм тәртибе), район алдында акчалата йөкләмәләр буенча бурычларны исәпкә алуда торгызу, РФ БК каралган очрактардан тыш, Финанс-бюджет палатасы тарафыннан билгеләнә.

4. Район алдында мондый йөкләмәләргә үтәүне тәмин итә торган акчалата йөкләмәләргә (акчалата йөкләмәләр буенча бурычларны) һәм алыш-бирешләргә исәпкә алу, шулай ук күрсәтелгән йөкләмәләр һәм алыш-бирешләр буенча таләпләр хокукларын гамәлгә ашыру Россия Федерациясе БК 932 статьясындагы 4 пунктында күрсәтелгән тиешле орган яисә Россия Федерациясе БК кодексының 932 статьясындагы 5 пунктында күрсәтелгән вәкаләтле зат тарафыннан гамәлгә ашырыла.

5. Килешү нигезендә башкасы билгеләнмәгән очракта, район алдында акчалата йөкләмәләр район бюджетының бердәм санына акчалар күчәрелгән кеннән башкарылган дип санала.

## 2 бүлек. Район бюджеты проектын төзү

38 статья . Гомуми нигезләмәләр

1. Район бюджеты проекты чыгым йөкләмәләрен финанс белән тәмин итү максатларында районның социаль-иқтисади үсеш фаразы нигезендә төзелә.

2. Район бюджеты проекты РФ БК нигезендә районның башкарма комитеты билгеләгән тәртиптә һәм аның таләпләрен үтәп кабул ителә торган район Советының муниципаль хокукый актлары нигезендә төзелә.

3. Район бюджеты проекты район Советы карары нигезендә өч елга (чираттагы финанс елына һәм план чорына) төзелә һәм раслана.

Район бюджеты проекты чираттагы финанс елына төзелгән һәм расланган очракта, районның башкарма комитеты районның уртача финанс планын эшли һәм раслый.

4. Озак сроклы бюджет планлаштыруы, әгәр район Советы аны формалаштыру турында карарны РФ БК таләпләргә нигезендә кабул иткән булса, районның озак сроклы чорга бюджет фаразын формалаштыру юлы белән гамәлгә ашырыла.

5. Район бюджеты проекты турыдан-туры төзүне финанс-бюджет палатасы гамәлгә ашыра.

39 статья . Район бюджеты проектын төзү өчен кирәкле белешмәләр

1. Район бюджеты проекты үз вакытында һәм сыйфатлы төзү максатларында Финанс-бюджет палатасы кирәкле белешмәләргә башка финанс органнарыннан, шулай ук дәүләт хакимиятенә башка органнарыннан, жирле үзидарә органнарыннан алырга хокуклы.

2. Район бюджеты проектын төзү түбәндәгеләргә нигезләнә:

Россия Федерациясендә бюджет сәясәтен (бюджет сәясәтенә таләпләр) билгели торган Россия Федерациясе Федераль Собраниеенә Россия Федерациясе Президенты юлламасы нигезләмәләре;

Россия Федерациясенең милли үсеше максатларын һәм халыкка ачык хакимият органнары эшчәнлегенең аларга ирешү юнәлешен билгели торган документларда;

районның бюджет һәм салым сәясәтенең төп юнәлешләре;

районның социаль-иқтисадый үсешен фаразлау;

озак сроклы чорга бюджет фаразы (бюджет фаразы проекты, бюджет фаразы проекты);

муниципаль программаларда (муниципаль программалар проектларында, күрсәтелгән программалар проектларында).

40 статья . Районның социаль-иқтисадый үсеше фаразы

1. Районның социаль-иқтисадый үсеше фаразы кимендә өч елга эзерләнә.

2. Районның социаль-иқтисадый үсеше фаразы ел саен районның башкарма комитеты билгеләгән тәртиптә эзерләнә.

3. Районның социаль-иқтисадый үсеше фаразы район башкарма комитеты тарафыннан район Советына бюджет проектын кертү турында карар кабул ителү белән бер үк вакытта хуплана.

4. Чираттагы финанс елына һәм план чорына районның социаль-иқтисадый үсеше фаразы план чоры параметрларын төгәлләштерү һәм план чорының икенче ел параметрларын өстәү юлы белән эшләнә.

Районның социаль-иқтисадый үсеш фаразына аңлатма язуында фараз параметрларын нигезләү, шул исәптән аларны алдан фаразланган үзгәрешләрен сәбәпләрен һәм факторларын күрсәтеп, элек расланган параметрлар белән чагыштыру китерелә.

5. Район бюджеты проекты тәүзү яисә карау барышында районның социаль-иқтисадый үсеш фаразын үзгәртү район бюджеты проектының төп характеристикаларын үзгәртүгә китерә.

6. Чираттагы финанс елына һәм план чорына районның социаль-иқтисадый үсеш фаразын эшләү район башкарма комитетының вәкаләтле органы (вазыйфаи заты) тарафыннан гамәлгә ашырыла.

7. РФ БК ның 170.1 статьясы нигезендә озак сроклы чорга районның бюджет фаразын формалаштыру максатларында районның социаль-иқтисадый үсеш фаразы озак сроклы чорга районның башкарма комитетында билгеләнгән тәртиптә эзерләнә.

41 статья . Район бюджеты керемнәрен фаразлау

Бюджет керемнәре район Советына бюджет турында карар проекты кертелгән көнгә гамәлдә булган территориянең социаль-иқтисадый үсеше фаразы, шулай ук күрсәтелгән датага кабул ителгән һәм чираттагы финанс елында һәм Россия Федерациясе законнарының һәм Россия Федерациясе законнарының, Татарстан Республикасы законнарының һәм район Советының салым булмаган керемнәрен билгели торган муниципаль хокукый актларының план чорына үз көченә керә торган территориянең социаль-иқтисадый үсеше фаразы нигезендә фаразлана.

Район бюджеты керемнәренең гомуми күләмен үзгәртүгә китерә торган һәм бюджет турында карар кертелгәннән соң кабул ителгән федераль законнар,

Татарстан Республикасы законнары, район Советының муниципаль хокукый актлары нигезлэмэләре агымдагы финанс елына һәм план чорына бюджетка үзгәрешләр кертелгәндә чираттагы финанс елында агымдагы финанс елына һәм план чорына агымдагы финанс елы күрсәткечләре өлешендә исәпкә алына.

42 статья . Бюджет ассигнованиеләрен планлаштыру

1. Бюджет ассигнованиеләрен планлаштыру, Россия Федерациясе БК 174.2 статьясында билгеләнгән үзенчәлекләренә исәпкә алып, Финанс-бюджет палатасында билгеләнгән методика тәртибендә һәм нигезендә гамәлгә ашырыла.

2. Бюджет ассигнованиеләрен планлаштыру гамәлдәге һәм кабул ителә торган йөкләмәләренә үтәүгә бюджет ассигнованиеләре буенча аерым гамәлгә ашырыла.

кабул ителә торган йөкләмәләренә үтәүгә бюджет ассигнованиеләрен планлаштыру гамәлдәге йөкләмәләренә үтәүгә бюджет ассигнованиеләрен беренче чиратта планлаштырганда гамәлдәге һәм үтәлмәгән йөкләмәләренә исәпкә алып гамәлгә ашырыла.

3. Бюджет һәм автоном учреждениеләр тарафыннан муниципаль хезмәтләр күрсәтүгә (эшләр башкаруга) бюджет ассигнованиеләрен планлаштыру, чираттагы финанс елына һәм план чорына муниципаль биремне исәпкә алып, шулай ук хисап финанс елында һәм агымдагы финанс елында аның үтәлешен исәпкә алып гамәлгә ашырыла.

43 статья . Салым чыгымнарының исемлеге һәм бәясе

1. Районның салым чыгымнары исемлеге муниципаль программалар һәм аларның структур элементлары киселешендә районның башкарма комитеты билгеләгән тәртиптә, шулай ук муниципаль программаларга карамый торган эшчәнлек юнәлешләрендә төзелә.

2. Районның салым чыгымнарын бәяләү, Россия Федерациясе Хөкүмәте билгеләгән гомуми таләпләренә үтәп, районның башкарма комитеты билгеләгән тәртиптә ел саен гамәлгә ашырыла.

3. Күрсәтелгән бәяләү нәтижәләре районның бюджет һәм салым сәясәтенә төп юнәлешләрен формалаштырганда, шулай ук муниципаль программаларны гамәлгә ашыруның нәтижәлелеген бәяләгәндә исәпкә алына.

44 статья . Муниципаль программалар

1. Муниципаль программалар районның башкарма комитеты тарафыннан раслана.

Муниципаль программаларны гамәлгә ашыру сроклары районның башкарма комитеты тарафыннан билгеләнә торган тәртиптә билгеләнә.

Муниципаль программалар эшләү һәм күрсәтелгән программаларны формалаштыру һәм гамәлгә ашыру турында карарлар кабул итү тәртибе район башкарма комитеты карары белән билгеләнә.

2. Муниципаль программаларны гамәлгә ашыруны финанс ягыннан тәмин итүгә бюджет ассигнованиеләре күләме район Советы карары белән, программаны раслаган район башкарма комитеты карары нигезендә бюджет чыгымнарының һәр максатчан маддәсе буенча район бюджеты турында карар белән раслана.

Чираттагы финанс елыннан башлап гамәлгә ашыруга тәкъдим ителә торган муниципаль программалар, шулай ук элек расланган муниципаль программаларга

үзгәрешләр район башкарма комитеты карары белән билгеләнгән срокларда расланьрга тиеш. Район Советы муниципаль программалар проектларын һәм муниципаль программаларга үзгәрешләр кертү турындагы тәкъдимнәрне район Советы карары белән билгеләнгән тәртиптә карарга хокуклы.

3. Һәр муниципаль программа буенча ел саен аны гамәлгә ашыруның нәтижәләлеген бәяләү уздырыла. Күрсәтелгән бәяләүне үткәрү тәртибе һәм аның критерийлары районның башкарма комитеты тарафыннан билгеләнә.

Күрсәтелгән бәяләү нәтижәләре буенча район Башкарма комитеты чираттагы финанс елыннан башлап расланган муниципаль программаның туктатылу яки үзгәрүе, шул исәптән муниципаль программаны гамәлгә ашыруны финанс белән тәмин итүгә бюджет ассигнованиеләре күләмен үзгәртү кирәклегенә турында Карар кабул итәргә мөмкин.

#### 45 статья . Муниципаль юл фонды

1. Муниципаль юл фонды район Советы карары белән (жирле бюджет турындагы карардан тыш) төзелә.

2. Муниципаль юл фондының бюджет ассигнованиеләре күләме әлеге пунктның беренче абзацында күрсәтелгән район Советы карары белән билгеләнгән район бюджеты керемнәренәң фаразлана торган күләмәнән ким булмаган күләмдә чираттагы финанс елына һәм план чорына бюджет турындагы карар белән раслана:

автомобиль бензинына акцизлар, турыдан-туры куылган бензин, дизель ягулыгы, Россия Федерациясе территориясендә житештерелә торган дизель һәм (яисә) карбюратор (инжектор) двигательләр өчен мотор майлары;

муниципаль юл фонды булдыруны күздә тоткан район Советы карары белән расланган жирле бюджетка башка кертемнәр.

3. Муниципаль юл фондының бюджет ассигнованиеләрен формалаштыру һәм куллану тәртибе район Советы карары белән билгеләнә.

4. Агымдагы финанс елында файдаланылмаган муниципаль юл фондының бюджет ассигнованиеләре чираттагы финанс елында муниципаль юл фондының бюджет ассигнованиеләрен арттыруга жиберелә.

#### 46 статья . Район бюджеты проектын төзү тәртибе һәм сроклары

Район бюджеты проектын төзү тәртибе һәм сроклары, район Советының бюджет законнарында һәм муниципаль хокукый актларында билгеләнгән таләпләрне үтәп, районның башкарма комитеты тарафыннан билгеләнә.

### 3 бүлек. Район бюджеты турындагы карар проектын карау һәм раслау

#### 47 статья . Гомуми нигезләмәләр

1. Район бюджеты турында район Советы карарында бюджет керемнәренәң гомуми күләме, чыгымнарның гомуми күләме, бюджет дефициты (профициты) керә торган бюджетның төп характеристикалары, шулай ук РФ БК, Татарстан Республикасы законнары, район Советы карарлары (район бюджеты турындагы район Советы карарларыннан тыш) тарафыннан билгеләнгән башка күрсәткечләр булырга тиеш.

2. Район бюджетының район бюджеты турындагы карарында РФ БК, Татарстан Республикасы бюджеты турындагы Татарстан Республикасы законы,

Татарстан Республикасы законнары һәм РФ БК нигезләмәләре нигезендә кабул ителгән муниципаль хокукый актлар белән билгеләнмәгән очракта, жирлекләр бюджетлары арасында керемнәрне бүлү нормативлары булырга тиеш.

3. Район Советы карары белән район бюджеты турында раслана:

РФ БК 160.1 статьясында каралган очракларда район бюджеты керемнәренң баш администраторлары исемлегә;

РФ БК 160.2 статьясында каралган очракларда район бюджеты кытлыгын финанслау чыганакларының баш администраторлары исемлегә;

чыгым төрләренң бүлекләре, бүлекчәләре, максатчан статьялары, төркемнәре (төркемнәре һәм төркемнәре) буенча йә чыгымнарның төрләре классификациясенң чираттагы финанс елына һәм план чорына, шулай ук бюджетлар чыгымнары классификациясенң бүлекләре, бүлекчәләре, максатчан статьялары (муниципаль программалар һәм эшчәнлекнең программага карамаган юнәлешләре) төркемнәре (төркемнәре һәм төркемнәре), чыгымнар төрләренң һәм (яисә) максатчан статьялары (муниципаль программалар һәм эшчәнлекнең программага карамаган юнәлешләре) буенча, бюджетлар чыгымнары классификациясенң чираттагы финанс елына һәм план чорына, шулай ук бюджетлар чыгымнары классификациясенң бүлекләре һәм бүлекчәләре буенча бюджет ассигнованиеләрен район Советы карары белән бүлү;

чираттагы финанс елына һәм план чорына район бюджеты чыгымнарының ведомство структурасы;

гавами норматив йөкләмәләренә үтәүгә жибәрелә торган бюджет ассигнованиеләренң гомуми күләме;

чираттагы финанс елында һәм план чорында Россия Федерациясә бюджет системасының башка бюджетларына бирелә торган бюджетара трансфертлар күләме;

чираттагы финанс елына һәм план чорының беренче елына бюджет расланган (расланган) чыгымнарның гомуми күләме район бюджеты чыгымнарының гомуми күләменң кимендә 2,5 проценты күләмендә (максатчан билгеләнеше булган Россия Федерациясә бюджет системасының башка бюджетларыннан бюджетара трансфертлар исәбеннән каралган бюджет чыгымнарын исәпкә алмыйча), план чорының икенче елында район бюджеты чыгымнарының гомуми күләменң кимендә 5 проценты күләмендә (максатчан билгеләнешкә ия Россия Федерациясә бюджет системасының башка бюджетларыннан бюджетара трансфертлар исәбеннән каралган бюджет чыгымнарын исәпкә алмыйча) расланган (бюджет чыгымнарын исәпкә алмыйча);

чираттагы финанс елына һәм план чорына район бюджеты кытлыгын финанслау чыганаклары;

муниципаль эчке бурычның югары чиге һәм (яисә) муниципаль тышкы бурычның югары чиге, елның 1 гыйнварына, чираттагы финанс елыннан һәм план чорының елдан-ел күбрәк узган торышына карап, шул исәптән муниципаль гарантияләр буенча бурычның югары чиге күрсәтелгән булса;

район Советы карары белән билгеләнгән район бюджетының башка күрсәткечләре.

3. Чираттагы финанс елына һәм план чорына бюджет расланган очракта район Советы карары проекты район бюджеты турында расланган бюджетның план чоры параметрларын үзгәртү һәм аларга район бюджеты проектының планлаштырылган чорының икенче елы параметрларын өстәү юлы белән раслана.

Район бюджетының план чоры параметрларын үзгәртү район Советы карары нигезендә гамәлгә ашырыла.

4. Район Советы карары белән район бюджеты керемнәреннән район бюджеты чыгымнарының аерым төрләре (подвидалары) буенча чираттагы финанс елыннан башлап, район бюджеты турында район Советы карары белән билгеләнгән максатларга, район бюджеты чыгымнарының тиешле бюджет ассигнованиеләреннән һәм (яисә) гомуми күләмәннән тыш, кертелә (бюджетта чагылдырыла) торган салым булмаган керемнәрнең аерым төрләре буенча файдалану каралырга мөмкин.

48 статья . Район бюджеты проекты белән бергә төзелә торган документлар һәм материаллар

1. Бюджет турындагы карар проекты белән бергә район Советына түбәндәгеләр бирелә:

- районның бюджет һәм салым сәясәтенең төп юнәлешләре;
- ағымдагы финанс елның узган чорында районның социаль-икътисадый үсешенәң яқынча нәтижәләре һәм ағымдагы финанс елында районның социаль-икътисадый үсешенәң көтелгән нәтижәләре;
- районның социаль-икътисадый үсеш фаразын;
- чираттагы финанс елына һәм план чорына районның берләштерелгән бюджетының төп характеристикаларын фаразлау (керемнәрнең гомуми күләме, чыгымнарның гомуми күләме, бюджет дефициты (профициты));
- бюджет проектына аңлатма язуы;
- бюджетара трансфертларны бүлү методикалары (методикалар проектлары) һәм исәп-хисаплар;
- Чираттагы финанс елыннан һәм план чорының һәр елыннан соң килә торган елның 1 гыйнварына муниципаль эчке бурычның иң югары чиге һәм (яисә) муниципаль тышкы бурычның иң югары чиге;
- ағымдагы финанс елына бюджетның көтелүче үтәләшен бәяләү;
- күрсәтелгән бюджет сметаларына карата район Советы, Контроль-хисап палатасы тарафыннан тәкъдим ителгән әлеге органнарның бюджет сметалары проектлары, күрсәтелгән бюджет сметаларына карата финанс-бюджет палатасы белән каршылыklar барлыкка килгән очракта, ;
- район бюджеты керемнәре чыганақлары реестры;
- башка документлар һәм материаллар.

2. Бюджет турындагы карар муниципаль программалар һәм эшчәнлекнең программага карамаган юнәлешләре буенча бюджет ассигнованиеләрен бүлү турындагы карар белән расланган очракта, бюджет турындагы карар проектына муниципаль программалар паспорты тапшырыла.

3. Бюджет турында карар проекты бюджет чыгымнары классификациясенәң бүлекләре һәм бүлекчәләре буенча бюджет ассигнованиеләрен бүлү белән кушымтада булмаса, кушымта бюджет чыгымнары классификациясенәң бүлекләре һәм бүлекчәләре буенча бюджет ассигнованиеләрен бүлү белән бергә бюджет турындагы карар проектына кушымталар составына кертелә.

49 статья . Район Советына бюджет турында карар проектын кертү

1. Район Башкарма комитеты житэкчесе чираттагы финанс елына һәм план чорына бюджет турында карар проектын агымдагы елның 15 ноябринән дә соңга калмыйча район Советына кертә.

2. Бюджет проекты белән бергә район Советына әлеге Нигезләмәнең 48 статьясы нигезендә документлар һәм материаллар тапшырыла.

50 статья . Район Советы карары проектын карау һәм раслау

1. Районның башкарма комитеты район бюджеты турында карар кабул иткән көннән алып ике эш көне эчендә район Советы рәисе аны контроль-хисап палатасына экспертиза уздыру өчен жиберә.

2. Контроль-хисап палатасы күрсәтелгән проектны алган көннән алып ике атна эчендә тапшырылган документларның һәм материалларның Россия Федерациясе бюджет законнарына туры килүе турында бәяләмә эзерли.

3. Контроль-хисап палатасы бәяләмәсе белән район бюджеты турында карар проекты комиссиядә, шулай ук район Советы депутатларында карауга жиберелә.

4. Контроль-хисап палатасын төзү район Советы депутатлары тарафыннан район бюджеты турындагы карар проектына төзәтмәләр эзерләгәндә исәпкә алына.

5. Район Советы Рәисе Контроль-хисап палатасы бәяләмәсе нигезендә район бюджеты турында карар проекты буенча гавами тыңлаулар билгеләү йә аны район башкарма комитетына эшләп бетерүгә кайтару турында карар кабул итә.

6. Район бюджеты турында кирәкле барлык документлар һәм материаллар белән карар проекты башкарма комитет тарафыннан район Советына өстәмә эшкә керешкәннән соң өч эш көне эчендә тапшырылырга тиеш.

7. Район Советы район бюджеты турындагы карар проектын бер укылышта карый.

8. Район бюджеты турындагы карар билгеләнгән тәртиптә имзаланганнан соң 10 көннән дә соңга калмыйча рәсми рәвештә басылып чыгарга тиеш.

9. Бюджет турындагы карар чираттагы финанс елына һәм план чорына үз көченә кермәгән очракта, РФ БК билгеләгән кысаларда бюджет белән вакытлыча идарә итү режимы кертелә.

#### 4 бүлек. Район бюджетын үтәү

51 статья . Район бюджетын үтәү нигезләре

1. Район бюджетын үтәү районның башкарма комитеты тарафыннан тәмин ителә.

2. Район бюджетын үтәүне оештыру финанс-бюджет палатасына йөкләнә.

3. Район бюджетын үтәү жыелма бюджет язмасы һәм касса планы нигезендә оештырыла.

Район бюджеты касса бердәмлеге һәм чыгымнарның бирелгәнлеге нигезендә үтәлә.

Район бюджеты үтәлешенә касса хезмәте казначылык органнары тарафыннан гамәлгә ашырыла.

52 статья . Жыелма бюджет язмасы

1. Жыелма бюджет язмасын төзү һәм алып бару тәртибе Финанс-бюджет палатасы тарафыннан билгеләнә.

Жыелма бюджет язмасын раслау һәм аңа үзгәрешләр кертү Финанс-бюджет палатасы рәисе тарафыннан башкарыла.

2. Жыелма бюджет язмасының расланган күрсәткечләрә район бюджеты карарына туры килергә тиеш.

Район бюджеты турындагы карарга үзгәрешләр кертү хакында карар кабул ителгән очракта, Финанс-бюджет палатасы рәисе тарафыннан жыелма бюджет язмасына тиешле үзгәрешләр раслана.

3. Жыелма бюджет язмасына РФ БК билгеләгән очрақларда район бюджеты турындагы карарга үзгәрешләр кертмичә Финанс-бюджет палатасы рәисе карарлары нигезендә үзгәрешләр кертелергә мөмкин.

4. Районның жыелма бюджет язмасын төзү һәм алып бару тәртибендә чыгымнарның төрләрән классификацияләү төрләрәнәң бүлекләрәнә, бүлекчәләрәнә, бүлекчәләрәнә, максатчан статьяларына, төркемнәрәнә (төркемнәрәнә һәм төркеменә) йә бюджет акчаларының төп бүлүчеләрәнә, бүлекләрәнә, бүлекчәләрәнә, максатчан статьяларына (муниципаль программаларга һәм эшчәнлекнең программага карамаган юнәлешләрәнә), чыгымнар төрләрәнәң төркемнәрәнә (төркемнәрәнә һәм төркемнәрәнә) карата районның жыелма бюджет язмалары күрсәткечләрән һәм бюджет йөкләмәләре лимитларын раслау күздә тотыла.

Районның жыелма бюджет язмасын төзү һәм алып бару тәртибендә бюджетлар чыгымнары классификациясе чыгымнары төрләре төркемнәре, төркемнәре (төркемнәре, ярдәмче төркемнәре һәм элементлары) буенча бюджет йөкләмәләре лимитларын раслау, шул исәптән бюджет чыгымнарының төрле максатчан статьялары һәм (яисә) төрләре өчен, бюджет акчаларының төп бүлүчеләре өчен дифференциацияләнгән булуы каралырга мөмкин.

5. Чыгымнар буенча районның жыелма бюджет язмасының расланган күрсәткечләрә бюджет максаларын төп бүлүчеләргә чираттагы финанс елы башына кадәр житкерелә, моңа РФнең 190 һәм 191 статьяларында каралган очрақлар керми.

Жыелма бюджет язмасын төзү һәм алып бару тәртибе белән жыелма бюджет язмасына үзгәрешләр кертүнең чик сроклары билгеләнергә мөмкин, шул исәптән РФ БК да күрсәтелгән нигезләрнең төрле төрләре буенча дифференциацияләнгән.

6. Жыелма бюджет язмасына бюджет кытлыгын финанслау чыганақлары буенча бюджет ассигнованиеләре кертелә, бюджетның бердәм сетындагы акчаларның калдықлары белән идарә итү операцияләрәнән тыш.

7. Район Советының бюджет хокук мөнәсәбәтләрән жайга салучы карарлары (жирле бюджет турындагы карардан тыш) финанс-бюджет палатасы рәисе карарлары нигезендә бюджет турындагы карарга үзгәрешләр кертмичә генә жыелма бюджет язмасына үзгәрешләр кертү өчен өстәмә нигезләмәләр каралырга мөмкин һәм (яисә) район бюджеты турында карарда күрсәтелгән өстәмә нигезләрне билгеләү турында нигезләмәләр каралырга мөмкин.

### 53 статья . Касса планы

1. Финанс-бюджет палатасы касса планын төзү һәм алып бару тәртибен, шулай ук бюджет акчаларын баш бүлүчеләр, бюджет керемнәрәнәң баш администраторлары, бюджет дефицитын финанслау чыганақларының төп



администраторлары тарафыннан касса планын төзү һәм алып бару өчен кирәкле белешмәләрне тапшыру составын һәм срокларын билгели.

2. Муниципаль контрактларны, башка шартнамәләрне түләү буенча бюджеттан акчалар фаразы төзелә торган муниципаль контрактлар, башка килешүләр буенча акчалата йөкләмәләр өчен муниципаль ихтыяжларны тәэмин итү өчен товарлар, эшләр, хезмәт күрсәтүләр сатып алуны планлаштырганда билгеләнгән товарларны, эшләрне һәм хезмәт күрсәтүләрне исәпкә алып төзелә.

3. касса планын төзү һәм алып бару Финанс-бюджет палатасы тарафыннан гамәлгә ашырыла.

54 статья . Керемнәр буенча район бюджетын үтәү

Район бюджетын керемнәр буенча үтәү түбәндәгеләрне күздә тотат:

РФ БК билгеләгән агымдагы финанс елында гамәлгә ашырыла торган нормативлар буенча бүленә торган Россия Федерациясе бюджет системасына салым, жыемнар һәм башка керемнәр бүлүдән район бюджетының бердәм санына район бюджеты турындагы карары һәм Татарстан Республикасының башка законнары һәм РФ БК нигезләмәләре нигезендә кабул ителгән муниципаль хокукый актлар турындагы карар белән казначылык счетларынан район бюджетына кертемнәрне һәм башка кертемнәрне исәпкә алу һәм бүлү буенча операцияләрне гамәлгә ашыру һәм кире кайтару өчен күчерелә торган керемнәрне һәм башка кертемнәрне бүлү;

артык бүленгән суммаларны күчерү, артык түләнгән яисә артык түләтелгән суммаларны кире кайтару, шулай ук мондый кире кайтаруны вакытында башкармаган өчен процентлар һәм артык түләтелгән суммаларга исәпләнгән процентлар суммалары;

Россия Федерациясе законнары нигезендә артык түләнгән яисә артык түләтелгән суммаларны исәпкә алу;

администратор тарафыннан Россия Федерациясе бюджет системасы бюджетларына түлүүләр керемнәрен төгәлләштерү;

Федераль казначылык тарафыннан артык бүленгән суммаларны, артык түләнгән яисә артык түләтелгән салымнарны, жыемнарны һәм башка түлүүләрне кире кайтаруны (исәпкә алуны, төгәлләштерүне) гамәлгә ашыру өчен кирәкле акчаларны, шулай ук Россия Федерациясе Финанс министрлыгы билгеләгән тәртиптә Россия Федерациясе бюджет системасы бюджетлары арасында керемнәрне исәпкә алу һәм бүлү өчен тиешле казначылык счетларына арттырып түләнгән суммаларны һәм процентларны вакытында башкармаган өчен процентларны Россия Федерациясе бюджет системасы бюджетлары арасында исәпкә алу һәм аларны бүлү өчен түлүүләрне исәпкә алу һәм бүлү өчен тиешле казначылык счетларына күчерү.

55 статья . Район бюджетының чыгымнар буенча үтәлеше

1. Район бюджетын чыгымнар буенча үтәү, РФ БК һәм ТР БК таләпләрен үтәгән килеш, Финанс-бюджет палатасында билгеләнгән тәртиптә гамәлгә ашырыла.

2. Район бюджетын чыгымнар буенча үтәү түбәндәгеләрне күздә тотат: бюджет һәм акча йөкләмәләрен кабул итү һәм исәпкә алу;

акча йөкләмәләрен раслау;  
акча йөкләмәләрен түләүне санкцияләү;  
акча йөкләмәләрен үтәүне раслау.

3. Бюджет акчаларын алучы аңа кадәр житкерелгән бюджет йөкләмәләре лимитлары чикләрендә бюджет йөкләмәләрен ала.

Бюджет акчаларын алучы муниципаль контрактлар, физик һәм юридик затлар, индивидуаль эшкуарлар яисә закон, башка хокукый акт, килешү нигезендә бюджет йөкләмәләрен кабул итә.

Бюджет акчаларын алучы үзенә житкерелгән бюджет йөкләмәләренен тиешле лимитлары һәм кабул ителгән, әмма үтәлмәгән бюджет йөкләмәләре арасындагы аермадан артмаган күләмдә яңа бюджет йөкләмәләре ала.

4. Бюджет чараларын алучы казначылык түләүләрен башкару турындагы боерыклар (алга таба - боерык) һәм аларны түләүне санкцияләү өчен кирәкле башка документлар нигезендә, ә оператив-эзләү чараларын башкаруга һәм зыян күрүчеләргә, шаһитларга һәм жинаять судында башка катнашучыларга карата куркынычсызлык чараларын гамәлгә ашыруга бәйле очрақларда, күрсәтмәләр нигезендә, район бюджеты акчалары исәбеннән акчалата йөкләмәләр түләү бурычын раслай.

#### 56 статья . Бюджет язмасы

1. Төп бүлүчеләрнең (боерык бирүчеләрнең) бюджет язмаларын төзү һәм алып бару тәртибе, аларга үзгәрешләр кертүне дә кертеп, финанс-бюджет палатасы тарафыннан билгеләнә.

Бюджет акчаларын баш бүлүчеләрнең бюджет язмалары жыелма бюджет язмасы белән расланган бюджет ассигнованиеләре һәм бюджет йөкләмәләре лимитлары белән расланган финанс-бюджет палаталары нигезендә төзелә.

Бюджет акчаларын бүлүчеләрнең бюджет язмалары бюджет ассигнованиеләре һәм аларга житкерелгән бюджет йөкләмәләре лимитлары нигезендә төзелә.

2. Бюджет язмасын раслау һәм аңа үзгәрешләр кертү бюджет акчаларын баш бүлүче (бүлүче) тарафыннан гамәлгә ашырыла.

Бюджет язмаларының чыгымнар һәм бюджет йөкләмәләре лимитлары күрсәткечләре ведомство буйсынуындагы күрсәтмәчеләргә һәм (яисә) бюджет акчаларын алучыларга чираттагы финанс елы башына кадәр житкерелә, моңа 190 һәм 191 статьяларында каралган очрақлар керми.

3. Бюджет язмаларын төзү һәм алып бару тәртибе чыгымнарның ярдәмче төркемнәре (төркемчәләре һәм элементлары) буенча бюджет йөкләмәләренен раслана торган лимитларын төгәлләштерүне бюджет акчаларының баш бүлүчесенен (күрсәтмә бирүчесенен) хокукын яисә бурычын билгеләргә мөмкин.

4. Бюджет акчалары баш урнаштыручының чыгымнары буенча бюджет язмасы белән расланган күрсәткечләренә жыелма бюджет язмасы күрсәткечләре нигезендә үзгәртү, жыелма бюджет язмасына тиешле үзгәрешләр кертмичә генә рөхсәт ителми.

Бюджет акчаларын баш бүлүченең бюджет язмасы күрсәткечләре нигезендә бюджет акчалары бүлүченең чыгымнары буенча бюджет язмасы белән расланган күрсәткечләренә бюджет акчалары баш бүлүченең бюджет язмасына тиешле үзгәрешләр кертмичә генә үзгәртү бюджет акчаларын бүлүчегә рөхсәт ителми.

57 статья . Бюджет кытлыгын финанслау чыганаclarы буенча бюджет үтөлеше

Бюджет кытлыгын финанслау чыганаclarы буенча район бюджетын үтәү, жыелма бюджет язмасы нигезендә бюджет кытлыгын финанслау чыганаclarы администраторлары, администраторлары тарафыннан гамәлгә ашырыла, моңа бюджетның бердәм счетында калган акчалар белән идарә итү буенча операцияләр керми, РФ БК нигезләмәләре нигезендә финанс-бюджет палатасында билгеләнгән тәртиптә.

Бюджет кытлыгын финанслау чыганаclarы буенча бюджет ассигнованиеләре исәбеннән үтәләргә тиешле акчалата йөкләмәләр өчен түләүне санкцияләү Финанс-бюджет палатасында билгеләнгән тәртиптә гамәлгә ашырыла.

58 статья . Шәхси счетлар

Шәһәр бюджеты керемнәре администраторларының операцияләрен, шәһәр бюджетын үтәү операцияләрен исәпкә алу РФ БК нигезендә шәхси счетларда башкарыла.

59 статья . Бюджет сметасы

1. Казна учреждениесенәң бюджет сметасы Россия Федерациясе Финанс министрлыгы тарафыннан билгеләнгән гомуми таләпләр нигезендә казна учреждениесе карамагында булган бюджет акчаларын баш бүлүче билгеләнгән тәртиптә төзелә, раслана һәм алып барыла.

Бюджет акчаларын баш бүлүченәң бюджет вәкаләтләрен гамәлгә ашыручы жирле үзидарә органы булган казна учреждениесенәң бюджет сметасы әлеге орган житәкчесе яисә әлеге орган исеменнән Россия Федерациясе законнарында билгеләнгән тәртиптә эш итәргә вәкаләтле башка зат тарафыннан раслана.

2. Казна учреждениесенәң бюджет сметасының расланган күрсәткечләре аңа кадәр житкерелгән бюджет йөкләмәләре лимитларына казна учреждениесе функцияләрен үтәүне тәмин итү буенча бюджет йөкләмәләрен кабул итүгә һәм (яисә) үтәүгә туры килергә тиеш.

Казна учреждениесенәң бюджет сметасы муниципаль ихтыяжларны тәмин итү өчен товарлар, эшләр, хезмәт күрсәтүләр сатып алулар планнарын төзегәндә каралган муниципаль ихтыяжларны тәмин итү өчен товарлар, эшләр, хезмәт күрсәтүләр сатып алулар закупкаларын гамәлгә ашыру өчен финанс белән тәмин итү күләмнәрен исәпкә алып төзелә.

Казна учреждениесенәң бюджет сметасында казна учреждениесенәң бюджет сметасын төзү һәм алып бару тәртибендә каралган башка күрсәткечләр өстәмә рәвештә расланырга тиеш.

Казна учреждениесенәң бюджет сметасы күрсәткечләре, аның житәкчесе казна учреждениесенәң бюджет сметасын раслау тәртибе нигезендә аны раслау хокукы бирелгән, бюджет йөкләмәләренәң өстәлгән лимитлары чикләрендә, шулай ук бюджет йөкләмәләренәң алынган лимитлары чикләрендә төгәлләштерелергә мөмкин.

60 статья . Финанслауның иң чик күләмнәре

1. Финанс-бюджет палатасында билгеләнгән тәртиптә чыгымнар буенча район бюджетын үтәүне оештырганда агымдагы финанс елның тиешле чорында акчалата йөкләмәләр өчен түләүнең иң чик күләмен (финанслауның иң чик

күләмнәрен) баш бүлүчегә, боерык бирүчегә һәм бюджет акчаларын алучыларга раслау һәм җиткерү күздә тотылырга мөмкин.

2. Финанслауның иң чик күләмнәре тулаем алганда баш бүлүчегә, боерык бирүчегә һәм бюджет акчаларын алучыларга карата төп бүлүчеләрне, бюджет акчаларын алучыларны финанслауга гаризалар нигезендә, агымдагы финанс елы башыннан сизелерлек яисә квартал саен арта торган нәтижә белән билгеләнә.

61 статья . Район бюджетын үтәгәндә район бюджеты турындагы карар белән расланган керемнәрдән тыш алынган керемнәрдән файдалану

1. Район бюджетын үтәгәндә доходларның гомуми күләмен район бюджеты турындагы карар белән расланган доходлардан тыш фактта алынган керемнәр Финанс-бюджет палатасы тарафыннан агымдагы финанс елына һәм план чорына бюджет турындагы карарга муниципаль хисаплашуларны биләүгә, муниципаль бурычны каплауга, шулай ук, Россия Федерациясе БК 217 статьясындагы 3 пункттында каралган күләмдә бюджет ассигнованиеләре җитмәгән очракта, районның гавами норматив йөкләмәләрен үтәүгә үзгәрешләр кертмичә генә җибәрелергә мөмкин.

2. Максатчан билгеләнеше (аларны бирү турында хәбәрнамә алган очракта) булган субсидияләр, субвенцияләр, башка бюджетара трансфертлар, шул исәптән Россия Федерациясе БК 242 статьясындагы 5 пункттында билгеләнгән тәртиптә бюджетка керә торган субсидияләр, шулай ук район бюджеты турында карар белән расланган керемнәрдән тыш бюджет үтәгәндә фактта алынган физик һәм юридик затлардан кире кайтарылмый торган керемнәр, агымдагы финанс елына һәм план чорына район бюджеты турындагы карарга үзгәрешләр кертмичә, җыелма бюджет язмасына үзгәрешләр кертәп, район бюджеты чыгымнарын арттыруга җибәрелә.

62 статья . Агымдагы финанс елы тәмамлану

1. Район бюджетын үтәү операцияләре 31 декабрьдә тәмамлана.

Агымдагы финанс елында район бюджетын үтәү операцияләрен төгәлләү РФ БК таләпләре нигезендә финанс-бюджет палатасында билгеләнгән тәртиптә гамәлгә ашырыла.

2. Бюджет ассигнованиеләре, бюджет йөкләмәләре лимитлары һәм агымдагы финанс елын финанслауның иң чик күләмнәре үз эшчәнлеген 31 декабрьдә туктаталар.

3. Бюджет акчаларын алучылар тарафыннан район бюджетының бердәм сәетындагы бюджет акчалары калдыклары файдаланылмаган, агымдагы финанс елның соңгы ике эш көненнән дә соңга калмыйча, Россия Федерациясе БК каралмаган булса, бюджет акчаларын алучылар тарафыннан район бюджетының бердәм сәетына күчәрелергә тиеш.

4. Максатчан билгеләнештәге субсидияләр, субвенцияләр һәм башка бюджетара трансфертлар рәвешендә алынган бюджетара трансфертлар, финанс белән тәмин итү чыганагы Россия Федерациясе Президентының резерв фондының бюджет ассигнованиеләре булган бюджетара трансфертлардан тыш, алар элек бирелгән бюджет керемнә кире кайтарылырга тиеш, шушы финанс елның беренче 15 эш көне эчендә.

Хисап финанс елында файдаланылмаган әлеге пунктның беренче абзацында күрсәтелгән бюджетара трансфертларга ихтыяж булу (булмау) турында район бюджеты акчалары баш администраторы тарафыннан карар кабул итү, шулай ук

аларны элек бирелгән бюджетка кире кайтару турында карар кабул иткәндә, аларда ихтыяж булу турында карар кабул ителгәндә, күрсәтелгән акчалар бюджетка кергән көннән алып 30 эш көннәннән дә соңга калмыйча гамәлгә ашырыла, әлеге бюджет чыгымнары турында районның төп администраторы билгеләгән тәртиптә формалаштырылган һәм тәкъдим ителгән күрсәтелгән бюджетара трансфертлар финанс белән тәмин итү чыганагы булып торган хисап нигезендә бирелә.

Максатчан билгеләнештәге субсидияләр, субвенцияләр һәм башка бюджетара трансфертлар рәвешендә алынган бюджетара трансфертларга ихтыяж булу турында район бюджеты акчалары баш администраторы карары нигезендә, финанс белән тәмин итү чыганагы булып хисап елында файдаланылмаган Россия Федерациясе Президентының резерв фондының бюджет ассигнованиеләре торган, ул билгеләгән тәртиптә тиешле финанс органы белән килештерелгән бюджетара трансфертлар, күрсәтелгән бюджетара трансфертларның калган өлеше күләмендәге акчалар агымдагы финанс елында күрсәтелгән бюджетара трансфертларны бирү максатларына туры килә торган бюджет чыгымнарын финанс белән тәмин итү өчен район бюджетына кайтарылырга мөмкин.

Әлеге пунктның 3 абзацында каралган карарлар кабул итү тәртибе жирле бюджетлардан бюджетара трансфертларны кире кайтару тәртибен жайга сала торган жирле администрациянең муниципаль хокукый актлары белән билгелә.

Максатчан билгеләнештәге субсидияләр, субвенцияләр һәм башка бюджетара трансфертлар рәвешендә алынган бюджетара трансфертларның файдаланылмаган өлеше, финанс тәминаты чыганагы Россия Федерациясе Президентының резерв фондының бюджет ассигнованиеләре булган бюджетара трансфертлардан тыш, тиешле бюджет керемәнә күчерелмәгән очракта, күрсәтелгән акчалар бюджет керемәнә күчерелергә тиеш, аннан алар бирелгән, Россия Федерациясе Финанс-бюджет палатасы билгеләгән гомуми таләпләрне үтәгән тәртиптә.

Федераль бюджеттан бирелгән файдаланылмаган бюджетара трансфертларны түләтү Россия Федерациясе Финанс министрлыгы билгеләгән тәртиптә гамәлгә ашырыла.

5. Финанс-бюджет палатасы агымдагы финанс елы тәмамланганда бюджет акчаларын алучыларны аларның эшчәнлеген гамәлгә ашыру өчен чираттагы финанс елының гыйнвар аенда Россия Федерациясендә эш көне булмаган бәйрәм көннәрендә кирәкле акчалар белән тәмин итү тәртибен билгели.

6. Банк депозитларында РФ БК нигезендә урнаштырылган агымдагы финанс елы ахырына акча булу рөхсәт ителә.

## 5 бүлек. Төзү, тышкы тикшерү, карау һәм бюджет хисапчылыгын раслау

### 63 статья . Бюджет исәбе һәм бюджет хисапчылыгы нигезләре

1. Бюджетны исәпкә алуның һәм бюджет хисапчылыгының бердәм методологиясе Россия Федерациясе Финанс министрлыгы тарафыннан Россия Федерациясе БК нигезләмәләре нигезендә билгеләнә.

2. Бюджет хисабы районның финанс һәм финанс булмаган активларының һәм йөкләмәләренең торышы турында, шулай ук күрсәтелгән активларны һәм йөкләмәләрне үзгәртә торган операцияләр турында акчалата чагылышта

мәғлүматны жыюның, теркәүнең һәм гомумиләштерүнең тәртипле системасыннан гыйбарәт.

Казначылык түләүләре системасында башкарыла торган операцияләр турында мәғлүматны жыю, теркәү һәм гомумиләштерү максатларында казначылык түләүләре системасында Россия Федерациясе бюджет системасы бюджетлары структурасында һәм (яисә) казначылык түләүләре системасында катнашучылар структурасында, шулай ук күрсәтелгән операцияләрнең нәтижәләре турында (алга таба - казначылык исәбе) Федераль казначылык тарафыннан гамәлгә ашырыла.

Бюджет исәпкә алуы Россия Федерациясенен бюджет классификациясен үз эченә ала торган счетлар планнары нигезендә гамәлгә ашырыла.

Бюджетны исәпкә алу һәм аларны куллану буенча инструкция хисаплары планнары Россия Федерациясе Финанс министрлыгы тарафыннан раслана.

3. Бюджет хисаплылыгы түбәндәгеләрне үз эченә ала:

- 1) бюджет үтәлеше турында хисап;
- 2) бюджет үтәлеше балансы;
- 3) эшчәнлекнең финанс нәтижәләре турында хисап;
- 4) акча чараларының хәрәкәте турында хисап;
- 5) аңлатма язуы.

4. Бюджет акчаларын төп бүлүчеләр (бюджет акчаларын алуучылар) тарафыннан бюджет исәбенә алуның һәм бюджет хисаплылыгының бердәм методологиясен үтәп, финанс мәғлүматын детальләштерүне тәэмин итә торган ведомство (эчке) актлары кулланыла ала.

64 статья . Бюджет хисаплылыгын төзү

1. Бюджет акчаларының баш администраторлары бюджет акчаларын алуучылар (боерык бирүчеләр) тарафыннан тапшырылган бюджет хисабы нигезендә район бюджеты керемнәре администраторлары, район бюджеты кытлыгын финанслау чыганаclarы администраторлары тарафыннан бюджет хисабы төзиләр.

Район бюджетының төп администраторлары билгеләнгән срокларда финанс-бюджет палатасына бюджет хисабын тапшыралар.

2. Районның бюджет хисабы бюджет акчаларының баш администраторларының бюджет хисабы нигезендә финанс-бюджет палатасы тарафыннан төзелә.

3. Районның бюджет хисабы еллык. Район бюджетының үтәлеше турында хисап квартал саен исәпләнә.

4. Районның бюджет хисабы район башкарма комитетына финанс-бюджет палатасы тарафыннан тапшырыла.

5. Агымдагы елның беренче кварталында, яртыеллыгында һәм тугыз аенда район бюджетының үтәлеше турында хисап районның башкарма комитеты тарафыннан раслана һәм район Советына һәм Контроль-хисап палатасына жибәрелә.

Район бюджетының үтәлеше турында еллык хисап район Советы карары белән расланьрга тиеш.

6. Финанс-бюджет палатасы районның берләштерелгән бюджеты үтәлеше турында Татарстан Республикасы Финанс министрлыгына бюджет хисабы тапшыра.

Бюджет хисаплылыгын тапшыру Татарстан Республикасы Финанс министрлыгы билгелэгән срокларда гамәлгә ашырыла.

65 статья . Район бюджетының үтәләше турында еллык хисапны тышкы тикшерү

1. Район бюджетының үтәләше турында еллык хисап, аны район Советында караганчы, бюджет акчалары баш администраторларының бюджет хисабын тышкы тикшерүне үз эченә алган һәм район бюджеты үтәләше турында еллык хисапка бәяләмә эзерләргә тиеш.

2. Район бюджетының үтәләше турында еллык хисапны тышкы тикшерү, РФ БК таләпләрен үтәп һәм федераль законнарда билгеләнгән үзенчәлекләргә исәпкә алып, район Советы карары белән билгеләнгән тәртиптә контроль-хисап палатасы тарафыннан гамәлгә ашырыла. Район бюджетының үтәләше турында еллык хисапны тышкы тикшерү, Россия Федерациясә БК таләпләрен үтәп һәм федераль законнарда билгеләнгән үзенчәлекләргә исәпкә алып, Татарстан Республикасы Хисап палатасы белән районның тышкы муниципаль финанс контролен гамәлгә ашыру вәкаләтләрен тапшыру турында Татарстан Республикасы Хисап палатасы белән килешү төзегән очракта, Татарстан Республикасы Хисап палатасы тарафыннан гамәлгә ашырылырга мөмкин.

3. Районның башкарма комитеты аңа агымдагы елның 1 апреленнән дә соңга калмыйча йомгак ясау өчен район бюджетының үтәләше турында хисап бирә. Район бюджеты үтәләше турында еллык хисапка бәяләмә эзерләү бер айдан да артмаган срокта уздырыла.

4. Контроль-хисап палатасы бюджет акчалары баш администраторларының еллык бюджет хисабының күрсәткечләрен исәпкә алып, район бюджеты үтәләше турында хисапка бәяләмә эзерли.

5. Район бюджетының үтәләше турында еллык хисапка Бәяләмә контроль-хисап палатасы тарафыннан район Советына бер үк вакытта юллама белән тапшырыла.

66 статья . Район Советы район бюджетының үтәләше турында еллык отчетны тәкъдим итү, карау һәм раслау

1. Район бюджетының үтәләше турында еллык хисап район Советына агымдагы елның 1 маеннан да соңга калмыйча тапшырыла.

2. Район бюджеты үтәләше турында еллык хисап белән бер үк вакытта аңа бюджет һәм бюджет хисабы үтәләшенә анализ булган аңлатма, муниципаль биремне үтәү турындагы белешмәләр һәм (яисә) бюджет ассигнованиеләрен файдалануның башка нәтижәләре турындагы белешмәләр, район бюджеты үтәләше турында карар проекты, район бюджеты үтәләше турында башка бюджет хисабы һәм районның берләштерелгән бюджетының үтәләше турында бюджет хисабы, Россия Федерациясә бюджет законнарында каралган башка документлар тапшырыла.

3. Район бюджеты үтәләше турындагы еллык хисапны карау нәтижәләре буенча район Советы район бюджеты үтәләше турындагы карарны раслау яисә кире кагу турында карар кабул итә.

Район Советы район бюджетының үтәләше турындагы карарын кире каккан очракта, ул күрсәткечләргә дәрәс чагылдырмау яисә тулысынча кире кагу фактларын бетерү һәм бер айдан да артмаган срокка кабат тапшыру өчен кайта.

67 статья . Район бюджетының үтөлеше турында карар

1. Район бюджетының үтөлеше турындагы карар белән, доходларның, чыгымнарның һәм бюджет дефицитының (профицитының) гомуми күләмен күрсәтеп, хисап финанс елы өчен район бюджетының үтөлеше турында хисап раслана.

2. Хисап финанс елында район бюджетының үтөлеше турындагы карарга аерым кушымталар белән түбәндәге күрсәткечләр раслана:

бюджетлар керемнәре классификациясе кодлары буенча район бюджеты керемнәре;

район бюджеты чыгымнарының ведомство структурасы буенча район бюджеты чыгымнарын;

бюджетлар чыгымнары классификациясенә бүлекләре һәм бүлекчәләре буенча район бюджеты чыгымнары;

бюджетлар кытлыкларын финанслау чыганакалары классификациясе кодлары буенча район бюджеты кытлыгын финанслау чыганакалары.

3. Район бюджетының үтөлеше турындагы карар белән шулай ук РФ БК, Татарстан Республикасы законы, район Советы карары белән билгеләнгән башка күрсәткечләр раслана.

#### 6 бүлек. Муниципаль финанс контроле

68 статья . Муниципаль финанс контролен гамәлгә ашыручы органнар

1. Бюджет хокук мөнәсәбәтләре өлкәсендә тышкы муниципаль финанс контроле контроль-хисап палатасының контроль эшчәнлегә булып тора.

2. Бюджет хокук мөнәсәбәтләре өлкәсендә эчке муниципаль финанс контроле финанс-бюджет палатасының контроль эшчәнлегә булып тора.

3. Муниципаль финанс контроле органнарының бюджет вәкаләтләре РФ БК нигезендә билгеләнә.

69 Статья . Бюджет хокук бозулар өчен җаваплылык

Бюджет хокук бозулар өчен җаваплылык Россия Федерациясе бюджет законнарында билгеләнгән нигезләрдә һәм тәртиптә башлана.